

Sokkal többet kaptunk, mint amire számítottunk

Hálaadás Fatimában az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusért

Számos magyar templomban megtaláljuk a fatimai Szent Szűz szobrát. Ha utánakerdezzük történetének, hamar kiderül, hogy Kondor Lajos verbita szerzetes volt az, aki a legtöbbet adományozta a plébániáknak erre a célra. Az Egyház hivatalosan is elismerte az 1917. május 13-án kezdődött hat Mária-jelenést, az ajándékozás révén pedig a magyar templomokba betérők szívét is átítatta a messziről érkező üzenet: Van Anyánk! Van égi Édesanyánk, aki a javunkat akarja: megtérésre, imádságra hív, és Fiához vezet minket!

Palánki Ferenc debrecen-nyíregyházi megyéspüspök lelkivezetésével és a Misszió Tours utazási iroda szervezésében ebben a hitben vett részt száznegyvenöt zarándok október 17. és 21. között a magyar nemzeti zarándoklaton Fatimában, hogy hálát adjon az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus gyelmeiért.

Az út előzménye, hogy 2019-ben a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízásából és Erdő Péter bíboros, prímás kérésére ugyancsak Palánki Ferenc püspök vezetésével nemzeti zarándoklatot szerveztek Fatimába, ahol felajánlás keretében kérték a Szent Szűz közbenjárását az eucharisztikus kongresszusért.

Az idei hálaadásra összegyűlt zarándokok október 18-án, kedden keresztutat jártak a fatimai magyar kálváriánál, és szentmisét ünnepeltek a Szent István király-kápolnában.

(Folytatás a 3. oldalon)

Palánki Ferenc püspök hálaadó imádságot vezet a Jelenések kápolnában

Fotó: Bókay László

Zakeus és Jézus találkozása
A Biblia üzenete a 4. oldalon

Veszteségben, gyászban

Popovicsné Palojtay Márta, a Család és Élet Egyesület vezetője a meg nem született babák emlékfaláról 8. oldal

Az életszentség lehetséges

Emlékhét
Gianna Beretta Molla tiszteletére 11. oldal

Közösség, részvétel, küldetés

Magyarországra látogatott Mario Grech bíboros, a püspöki szinódus főtítkára

Bővebben a 2. oldalon

Az igazság ismerete etikai kérdés is

Beszélgetés Kuminetz Géza rektorral

Harminc évvel ezelőtt hozták létre a Pázmány Péter Katolikus Egyetemet. A jubileum alkalmából Kuminetz Géza rektort kérdeztük az intézmény jelenéről és jövőjéről.

– Miben hasonlít, és milyen elemekben különbözik egy katolikus egyetem más felsőoktatási intézményektől?

– Elsősorban az jelenti a különbséget, hogy a katolicitás szelleme járja át az oktatást, a kutatást, az egyetemi polgárok közötti kommunikációt. Nemcsak szakszerűsége, hanem valódi humánusra és a krisztusi magatartásra törekszik az egyetemi közösség. Ezt szolgálja az a holisztikus igazság-, illetve tudományesz-

mény, amit a katolikus látásmód ad, amelynek alapja a józan ész. Erre épül a nagy látók és cselekvők intuitív szemlélete és nagy tettei, ezt a szaktudományok, a filozófia és a teológia követi, és a sort a misztika zárja. E holisztikus látás nem törli az egyes fokozatok helyesen értett önállóságát, hanem rámutat mindegyik töredékességére, illetve arra, hogy kölcsönösen egymás kiegészítésére szorulnak. A kérdés, hogy kiből lesz igazi katolikus tudós, aki eljut a misztika magasságaiba is. Abból, aki megjárja a tudás említett lépcsőfokait, akit ebben a nagy és örömteli megküzdésben segítenek a talentumai, a mesterei, a pásztorai, az Egyház tanítóhivatalának útmutatásai.

(Folytatás a 7. oldalon)

Jó, hogy van purgatórium

Beszélgetés Válóczy Józseffel

Mindenszentek az üdvözült lelkek emléknapja, a katolikus keresztény világ november 1-jén emlékezik meg rólok. November 2-a, halottak napja szintén keresztény ünnep az elhunyt, az üdvösséget még el nem nyert, tisztító tűzben lévő hívekért. Válóczy Józseffel, az esztergomi szeminarium teológiai tanárával, a budapest-angyal földi papi közösség tagjával, a Mária Keresztények Segítség- és a Szent Mihály-templom papjával beszélgettünk.

– Mindenszentek ünnepén, illetve halottak napján minden évben fölerősödik bennünk a már eltávozottak emléke. Lelkipásztorként hogyan éli meg ezeket a napokat?

– Halálesetek és temetések az év minden időszakában történnek. Nem tapasztaltam azt, hogy ilyenkor, mindenszentek ünnepén és halottak napján gyakrabban fordulnának a hívők a lelkipásztorhoz. A temetések alkalmával is viszonylag ritkán fordul elő, hogy személyes beszélgetések formájában közvetlenül találkozom a gyászolókkal. A saját történetem alapján – elkísértem a szüleimet a földi útjuk végén – lehetségesnek tartom, hogy az embernek jólesik, ha nem tolakodóan, de mégis megkérdezik tőle, hogyan élte meg a haláresetet, mit jelent számára a szeretett személy elvesztése. Mivel nálunk itt, az angyalföldi Szent Mihály-templomban legtöbbször az iroda végzi a temetési előkészületeket, általában csak a temetésen találkozom a családdal.

(Folytatás a 9. oldalon)

Népszámláláskor valljuk meg,
hogy katolikusok vagyunk!

Szeptember 24-én a pápa Assisibe látogatott, ahol a világ száz országából mintegy ezer fiatal, közgazdász és vállalkozó gyűlt egybe a „Ferenc gazdasága” elnevezésű rendezvényre. Nyolc fiatal tanúságtétele után elhangzott beszédében a pápa új gazdasági paradigma megteremtésére, a szegények középpontba állítására, környezetvédelemre, munkahelyteremtésre, az eszmék konkrét megvalósítására biztatott. Ferenc pápa beszédének második részét adjuk közre.

Ne hagyjatok nyugton bennünket!

Ferenc pápa beszéde a fiatalokhoz Assisiben (2. rész)

zetét megváltoztatnánk? Nem elég a felszín festegetni, nem: a struktúrát kell megváltoztatnunk! A válasz talán nem abban rejlik, hogy mit tehetünk, hanem abban, hogy miként nyithatunk új utakat, hogy maguk a szegények válhassanak a változás főszereplőivé. E téren nagyszerű, igen előrehaladott tapasztalatok vannak Indiában és a Fülöp-szigeteken.

Szent Ferenc nemcsak a szegényeket szerette, hanem a szegénységet is. Mondjuk úgy, a szigorú életmódot. Ferenc nem annyira azért ment a leprásokhoz, hogy segítsen nekik, hanem azért, mert szegény akart lenni, mint ők.

Jézus Krisztust követve mindentől megfosztotta magát, hogy a szegényekkel együtt szegény legyen.

Nos, az első piacgazdaság a 13. századi Európában született, napi kapcsolatban a ferences szerzetesekkel, akik azoknak az első kereskedőknek a barátai voltak. Ez a gazdaság bőséget teremtett, de nem vetette meg a szegénységet. Bőségtermelés a szegénység megvetése nélkül! A mi kapitalizmusunk viszont segíteni akarja a szegényeket, de nem becsüli őket, nem érti a „boldogok a szegények” paradox boldogmondást (vö. Lk 6,20). Nekünk nem kell szeretnünk a nyomort, sőt, küzde-nünk kell ellene, mindeneke-lőtt azzal, hogy munkát terem-tünk, méltó munkát!

Az evangélium azt tanítja, hogy a szegények megbecsü-lése nélkül nem lehet harcolni a nyomor ellen. Innen kell ki-indulnunk, nektek, vállalko-zóknak és közgazdászoknak is: Ferenc eme evangéliumi paradoxonainak megélésével.

Amikor beszélgetek az emberekkel, vagy gyóntatok, mindig megkérdem: „Adsz alamizsnát a szegényeknek?” – „Igen, igen!” – „És amikor alamizsnát adsz a szegényeknek, a szemükbe nézel?” – „Ó, nem is tudom...” – „És amikor alamizsnát adsz, odadobod a pénzméret, vagy meg is érinted a szegény ember kezét?” Nem néznek a szemükbe, és nem érintik meg őket; és ez eltávolodás a szegénység szelle-métől, eltávolodás a szegények tényleges valóságától, eltávolodás az emberségtől, amelynek minden emberi kapcsolat-ban ott kell lennie. Valaki azt mondhatná nekem: „Pápa, késésben vagyunk, mikor fejezed már be?” Most befejezem. E gondolatok fényében szeret-nék három támpontot adni nektek az előrehaladáshoz.

Az első: a legszegényebbek szemével nézzük a világot! A ferences mozgalom azért volt képes kitalálni az első gazdasági elméleteket, sőt az első szolidaritási bankokat („Monte di Piet”) a középkorban, mert a legszegényebbek szemével nézte a világot. Ti is jobbá teszitek majd a gazdaságot, ha az áldozatok és a kidobott szemszögéből nézitek a dolgokat. De ahhoz, hogy a szegények és az áldozatok szemével tudjatok nézni, ismernetek kell őket, barátaik-nak kell lennetek. És higgyé-tek el, ha a szegények barátai összekapcsolja az érzés, a szív nyelvével. És nemcsak ezt, hanem összekapcsolja a kéz nyelvével. Azt kell tenned, amit ér-zel és gondolsz, azt kell érez-ned, amit teszel, és azt kell gondolnod, amit érzel és tes-zel. Ez a három nyelvezet egybekapcsolódása. A gondolatok, az eszmék szükségesek,

rendkívül vonzanak bennünket, különösen, ha fiatalok vagyunk, de csapdává válhatnak, ha nem kapnak formát, ha nem válnak konkrétá, napi elkötelezettséggé: a három nyelvezet! Az eszmék önmagukban megbetegszenek, végül elrugaskodunk a konkrét élet-től, mindannyian, ha csak eszmékről van szó. Az eszmék szükségesek, de „testet kell öltetniük”. Az Egyház mindig is elutasította a gnosztikus kísértést – a gnóvizst, a pusztá eszmét –, mely azt hiszi, hogy egyedül egy másfajta tudással, a test erőfeszítése nélkül megváltoztathatja a világot. A tettek kevésbé „világítanak”, mint a nagy eszmék, mert konkrétak, részlegesek, korlátozottak, fény és árnyék együtt, de napról napra megtermékenyítik a földet: a valóság magasabb rendű, mint az eszme (vö. apostoli buzdítás, 233).

Kedves fiatalok, a valóság mindig magasabb rendű, mint az eszme. Erre figyeljétek!

Kedves testvéreim, köszönöm elkötelezettségeteket. Menjétek előre, Szent Ferenc inspirálásával és közbenjárásával! Én pedig – ha egyetértetek – egy imával fejezném be. Én elolvasom, ti pedig szívetekkel kövessétek:

Atyánk, bocsánatodat kérjük, amiért súlyosan megsebezöttük a földet, amiért nem tiszteltük az őshonos kultúrákat, amiért nem becsültük és nem szeretjük a legszegényebbeket, amiért közösség-vállalás nélkül teremtettünk gazdagságot. Élő Istenünk, aki Lelked által inspiráld a fiatalok szívét, karját és elméjét, és elindítottad őket egy megígért föld felé, tekints jó-ságosan nagylelkűségükre, szeretetükre, arra a készségükre, hogy életüket egy nagy eszménynek szenteljék! Atyánk, áldd meg őket vállalkozásaikban, tanulmányaikban, álmaikban; kísérd őket nehézségeikben és szenvedéseikben, segítsd őket, hogy erényre és bölcsességgé tudják változtatni azokat! Tartsd meg őket a jóra és az életre irányuló vágyaikban, támogasd őket a rossz példák miatt csalódásaikban, ne hagyj, hogy elkedvetlenedjenek, és biztasd őket, hogy folytassák útjukat! Te, kinek egyszülött Fia ács lett, add meg nekik a világ szeretettel, leleménnyel és kézzel történő átalakításának örömét! Ámen.

Köszönöm szépen.

Fordította: Tózsér Endre SP
Fotó: Vatican News

Aztán itt van kapcsolataink fenntarthatatlansága is: sok országban az emberek közötti kapcsolatok elszegényednek. Különösen Nyugaton a közösségek egyre törekenyebbé válnak és szétfóreznek. A világ egyes régióiban a család van súlyos válságban, és vele együtt az élet elfogadása és oltalmazása is. A jelenlegi fogyasztói társadalom az emberi kapcsolatok ürességét egyre kifinomultabb árucikkkel igyekszik kitölteni – nagy üzlet a magány korunkban! –, de így boldogsághiányt generál. És ez rossz dolog. Gondolatok például a demográfiai tételre, hogyan kapcsolódik mindehhez! Demográfiai tétel van minden országban, ahol a lakosságszám nagymértékben csökken, mert nem vállalnak gyereket, de sokkal fontosabb az embereknek, hogy érzelmi kapcsolatuk legyen kiskutyákkal, kiscicákkal, és így tovább. Újból gyereket kell vállalni! A demográfiai tétel valóságának a része a nő rabsága is: a nő, aki nem lehet anya, mert amint nőni kezd a hasa, kirúgják a munkahelyéről; a gyermeket váró nőket nem mindig engedik dolgozni.

Végül itt van kapitalizmusunkban a szellemi-lelki fenntarthatatlanság. Az Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember, mielőtt javakat keresne, az értelmet keresi. Mindannyian értelemkeresők vagyunk! Ezért minden társadalom első számú tőkéje a szellemi-lelki tőke, mert ez az, ami okot ad arra, hogy minden nap felkeljünk, munkába menjünk, és ami megteremti a gazdaság számára is szükséges életformát. Világunk gyorsan felemészti a vallások, a bölcsességi hagyományok és a népi jámborság által évszázadok alatt felhalmozott tőkének ezt a lényegi formáját. Így különösen a fiatalok szenvednek ettől az értelemhiánytól: gyakran előfordul, hogy amikor az élet fájdalommal és bizonytalansággal találkoznak, azt tapasztalják, hogy a szenvedés, a frusztráció, a csalódás

és a gyász feldolgozásához szükséges lelki erőforrásokból kimerült a lelkük. Nézzék meg, mennyire emelkedett a fiatalok öngyilkossági rátája: nem teszik közzé az összes esetet, eltitkolják a számadatokat. Sok fiatal törekenysége ennek az értékes szellemi-lelki tőkének a hiányából ered – kérdezem tőletek: nektek van-e szellemi-lelki tőkétek; mindenki magában adjon választ –: ez egy láthatatlan, de a pénzügyi vagy technológiai tőkénél sokkal valóságosabb tőke. Sürgős szükség van ennek a lényegi szellemi-lelki tőkének a feltöltésére! A technológia sokat tehet: megtaníthat minket arra, hogy mit és hogyan kell tennünk, de nem mondja meg a miértet; és így tetteink meddővé válnak, és nem töltik be az életet, még a gazdasági életet sem.

Mivel Szent Ferenc városában vagyunk, a szegénységről is beszélnem kell. Általa inspirált gazdaságot csinálni annyi, mint elkötelezni magunkat amellyel, hogy a szegényeket helyezzük a középpontba. Az ő szempontjából nézzük a gazdaságot, az ő szempontjából nézzük a világot! A szegények megbecsülése, a szegények gondozása, a szegények iránti szeretet, a minden szegény iránti szeretet, a minden törékeny és kiszolgáltatott ember iránti szeretete nélkül, az anyaméhben való fogantatástól kezdve a beteg és fogyatékkal élő emberekre át a nehéz helyzetben lévő idősökig, seholsincs „ferenci gazdaság”. Én tovább mennék: a ferenci gazdaság nem korlátozódhat arra, hogy a szegényekért vagy a szegényekkel együtt dolgozzon. Amíg rendszerünk hulladékba dobott embereket termel, és mi ennek a rendszernek megfelelően működünk, addig bűnrészesek leszünk egy olyan gazdaságban, amely öl. Tegyük fel magunknak a kérdést: tesszünk-e eleget azért, hogy megváltoztassuk ezt a gazdaságot, vagy megelégszünk azzal, hogy a falakat más színűre festjük, anélkül, hogy a ház szerke-

Magyarországra látogatott Mario Grech bíboros, aki a püspöki szinódus főtitkáraként, a Szentatya megbízásából a 2021-ben kezdődött szinódusi folyamatot koordinálja. Mint ismeretes, Ferenc pápa október 16-án jelentette be, hogy a téma fontosságára való tekintettel a szinódus záró szakaszát két részletben, 2023 és 2024 októberében püspöki szinódus keretében tartják meg Rómában.

Veres András győri megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elnöke köszöntőjében kiemelte, hogy 2021 jelentős év volt a magyar Katolikus Egyház számára, hiszen Budapesten zajlott az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus, melyet egy négyéves felkészülési folyamat előzött meg. A kongresszus lezárása után alig egy hónappal pedig elkezdődött a 16. Rendes Püspöki Szinódus, amelynek témája maga a szino-

Közösség, részvétel, küldetés

Magyarországra látogatott Mario Grech bíboros, a püspöki szinódus főtitkára

dalitás, az „együtt járás, az együtt gondolkodás” egy szinodális egyházzért: közösség – részvétel – küldetés program keretében.

Ezt követően Mario Grech bíboros beszélt a szinódusi folyamatról, az időközben felmerült tapasztalatokról. A találkozón a püspöki szinódus főtitkára testvéri beszélgetést folytatott a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjaival.

Mario Grech bíboros magyarországi látogatása során október 21-én előadást tartott Pannonhalmán az ökumenikus konferencián, majd a múlt hétvégén részt vett Mária-pócson a görögkatolikus metropoliai nagygyűlésen. Ezt követően e hét elején a közép-kelet-európai püspöki konferenciák elnökeinek budapesti találkozásán tartott előadást.

Forrás: MKPK Sajtószolgálat
Fotó: Merényi Zita

Sokkal többet kaptunk, mint amire számítottunk

Hálaadás Fatimában az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusért

(Folytatás az 1. oldalról)

Juhász-Laczkó Albin bencés szerzetes kutatómunkája nyomán megismerkedtek a kálvária történetével. A II. világháború végén, 1945-ben hazájából elmenekült több ezer magyar között ott volt az Egri Főegyházmegyéből való Kardos Illés atya is, aki Spanyolországban, Malagában talált otthonra. Illés atya az '50-es évek elején elzarándokolt Fatimába, s egy elhanyagolt keresztutat talált. Arra gondolt, építsenek a magyarok egy, a szent helyhez méltót, s el is kezdte ennek állhatatos megszervezését. Elnökletével 1953-ban, Szent István ünnepén Barcelonában megalakult a Mindszenty bíborosról elnevezett Fatimai Magyar Kálvária Bizottság.

Az alapítólevelet külföldi magyar lelkipásztorok írták alá. Felkérték minden magyart: „áldozzon tiszta lélekkel, bármily csekély összeg legyen is az, hogy a nemzetünk megmentéséért felajánlandó fogadalmi oltár és kálvária ne kevesek, hanem az egész, lélekben megújuló magyar emigráció műve legyen”. Kardos Illés halála után a stafétát Kondor Lajos, az akkor már a kegyhelyen élő verbita szerzetes vette át. A magyar kálváriát és a Szent István-kápolnát 1964-ben áldották meg. Ma is jó megtapasztalni a helyszínen, hogy a Valinhost (az 1917. augusztusi jelenés helyszíne) is magába foglaló keresztút szerves részévé vált a kegyhely szövetének. Ez utóbbi érzésünket erősíti meg, hogy keresztútjárásunk előtt és után más nemzetek zarándokcsoportjaival is találkoztunk az úton, akik a magyar adományokból önzetlenül, kőről kőre épült keresztút egyes állomásain végighaladva lépnek közelebb Istenhez és egymáshoz.

A magyar keresztút utolsó stációjánál található Szent István király-kápolnában Palánki Ferenc püspök főcelebrálásával szabadteri szentmisét ünnepeltek a zarándokok. A szertartáson a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye tizenegy papja, valamint egy erdélyi és egy felvidéki atya koncelebrált. A szentmisén a zarándokok körében jelen volt Halmi Miklós lisszaboni magyar nagykövet, a követség vezető munkatársai és Miguel de Pape, a portugáliai magyarok szervezetének vezetője.

Palánki Ferenc a köszöntőjében úgy fogalmazott: hálattal szívvel és örömmel érkezünk Fatimába, amely egy csepp Magyarország. Krakomperger Zoltán, a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye általános helynöke mondott szentbeszédet. Szent Lukács ünnepéhez kapcsolódóan arról szólt: a harmadik evangélium szerzőjét megígérte, hogy Isten hatalmas dolgot művelt a történelemben – üdvösséget szerzett egyszülött Fia küldetésében. Az Egyház az a közösség, amely hitesele megörizte Jézus küldetését, és ma is nekünk adja Krisztust. A szónok arról is beszélt, hogy Szűz Mária testestől-lelkestől oda-

adta magát Istennek, és példáját nekünk is követnünk kell, hiszen erre van küldetésünk.

A szentmise végén Halmi Miklós és Miguel de Pape köszöntötték az ünneplőket. Elmondták, hogy ötven évvel ezelőtt Mindszenty József bíboros Fatimába látogatott, aminek emlékére a magyar keresztút kezdeténél szobrot emelnek. A tervek szerint Rieger Tibor szobrász készíti el a máriaremetei bazilika kapujában álló, a hercegprímást ábrázoló szobor hiteles másola-

Fáradhatatlanul segítette szolgálatával az Egyházat és Magyarországot – Megemlékezés Kondor Lajos verbita szerzetes szobránál

tát. Kérték a zarándokok imáját, hogy a szoborállítást mielőbb megvalósulhasson.

A magyar nemzeti zarándoklat résztvevői a délután folyamán Santarémbe, az 1274-ben történt eucharisztikus csoda helyszínére látogattak, majd Fatimába visszatérve Kondor Lajos szobránál tartottak megemlékezést, és koszorút helyeztek el. A verbita szerzetes fáradhatatlanul segítette szolgálatával az Egyházat és Magyarországot: a pásztorgyermek, Ferenc és Jácinta posztulátora és a magyar ügyek tevékeny szószólója volt Fatimában.

Másnap a zarándokok a fatimai kegyhellyel ismerkedtek meg, imádkoztak a Rózsafüzér Királynője- és a Szentháromság-bazilikában. Aljustrelóban Szent Marto Ferenc és Jácinta, valamint Boldog Lúcia de Santos, azaz a fatimai pásztorgyermek otthonába látogattak el. Este magyar nyelven előimádkozva bekapcsolták a kegyhelyen naponta vezetett rózsafüzér-imádságba, majd négy magyar férfi a gyertyás körmenetben hordozta a kegyzsobrot a kegyhely központi terén.

A zarándoklat csúcspontjaként október 20-án, csütörtökön a Jelenések kápolnájánál Palánki Ferenc vezetésével hálaadó szentmisét ünnepeltek, amelynek keretében elimádkozták Erdő Péter bíborosnak az eucharisztikus kongresszus kegyelmeiért megfogalmazott hálaimádságát. A szentmisén és a zarándoklat alatt zenei szolgálattal közreműködött Kája Sándor.

Palánki Ferenc püspök a homíliájában szólt arról, hogy három esztendővel ezelőtt ugyanitt térdeltek és imádkoztak, kérték égi Édesanyánk segítségét az eucharisztikus kongresszus sikeré-

ért, az ő oltalmába ajánlották azt. Azután átélhették azt a csodálatos élménysorozatot a kongresszus napjai alatt, találkozásokat Istennel és egymással. Közösségben tapasztalhattuk meg Isten közelségét, túlaradó jóságát. Sokkal többet kaptunk, mint amire számítottunk, mert a Szűzanya sohasem hagy el bennünket.

Mária mindig közel van hozzánk. Ő végigkíséri az egész magyar történelmet, de kétezer esztendeje, mondhatjuk, a világtörténelmet is. Ez ott kell legyen a tudatunkban. Hiszen ebben a rohanó világban már nincsenek távolságok, néhány óra alatt

ideértünk Fatimába. De miközben legyőzzük a távolságokat, egymástól eltávolodunk, s bűneink által Istentől is – hangzott el a debreceni nyíregyházi megyéspüspök szentbeszédében. – Mária mégis közel van hozzánk. Szélid szóval figyelmeztet, és kér minket: „Gyertek Fiamhoz!”

A szentbeszéd után Palánki Ferenc püspök a zarándokokkal együtt elimádkozta Erdő Péter bíboros, primás hálaadó imáját az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus kegyelmeiért: *Urunk, Jézus Krisztus, szerettél Mesterünk!*

Teljes szívünkkel hálát adunk neked, hogy a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus egész folyamán különös erővel átélhettük jelenléd csodáját, szereteted szélid és ellenállhatatlan erejét. Hitünk eddig is, de most meg is érezhettük, hogy ami történt, nagyobb, mint mi vagyunk.

A szentmise és a szentségimádások meghitt közelsége, az Oltárszentséget kísérő körmenet a városban át a szombat este kigyúló fényekkel, szentségi áldásod, mely átölelte és eggyé forrasztotta az egybegyűltek hatalmas tömegét, örök emlék és erőforrás marad számunkra.

A pápai misén a világegyház látható közösségként is megjelent körülötted. Péter utódának vezetésével a püspökök, papok, szerzetesek, világi hívők hatalmas családjá téged ünnepelt, téled kapott kegyelmet, szent Tested és Véred táplálékával a te életedben részesült.

A szegényekkel való közösség megélése, a művészet, a tudomány, a zene, a tanúságtételek átütő ereje, a sok nemzetiség, a minden földrésről hozzánk érkező hívők példája és lelkesedése a felemelkedés, a remény, az újrakezdet üzenetét hordozta a járvány nehéz hónapjai után. Belőled merítjük a bizalmat, te vagy az, aki gondot viselsz ránk.

Eléd hoztuk nagy, közös gondjainkat is. A Föld erőforrásainak korlátait, az emberiség riadt útkezesését, hogy ne tegye maga körül lakhatatlanná a világot. Hogy tanácstalanságát ne egymás iránti szorongó vádaskodással vagy a javakért folyó ádáz küzdelemmel vezesse le. Találjon inkább benned reményt, legyen képes a közös gondokat őszintén és nagylelkűen megvitatni. Hála neked, mert velünk járod a történelem útját!

Köszönjük, hogy körülötted, asztalod körül találkozhattunk a többi keresztényekkel. Kérünk, hogy mielőbb megtaláljuk velük a teljes közösséget! Szeretettel találkozhattunk más vallások követőivel és más világnézeti embeerekkel is. Segíts, hogy a szeretetben hírnökeid lehessünk!

A készüllet éveiben kértük, hogy az Eucharisztikus Kong-

resszus fővárosunk, népünk, Európa és a világ lelki megújulását szolgálja. Most, amikor megrendülten mondunk köszönetet a kongresszus minden kegyelméért, kérjük, segíts, hogy ennek a lelki megújulásnak a munkatársai lehessünk Szentlelked vezetésével és erejével!

*Amen.
Fatimai Szent Szűz, könyörögj érettünk!*

A záróáldás előtt Palánki Ferenc püspök kifejezte örömeit és háláját, hogy a zarándokok itt lehetnek a fatimai Szűzanyánál, és Fodor Ákos költő szavait kölcsönvéve hozzátette, reméli, hogy „sosem nő be a szívünk lágya”. Szívünk legyen mindig nyitott az isteni kegyelem és égi édesanyánk felé, mert ha mi el is távolodunk tőlük, ők mindig mellettünk vannak – tette hozzá a főpásztor, végül mindenki imáját kérte hazánkért, nemzetünkért és a békéért, a szomszédunkban zajló háború mielőbbi befejezéséért.

Portugália történelmére tekintve és megismerve a pásztorgyermek életét, mindig szíven üt a tapasztalás: ha van a történelemben dicstelen időszak a luzitánoknak az 1917. év ilyen – zavaros és az Egyházzal ellenséges állami vezetés, zajlik az I. világháború, az országban nagy fokú az elszegényedés. Ha Fatima környékére tekintünk az adott korban, a kopárság tűnik a szemünkbe: a sziklás, köves táj kihaltságát csak az olajfák és néhány legelő állatsorda képe töri meg. Ha pedig a pásztorgyermekre tekintünk: Jácinta hét-, Ferenc kilenc-, Lúcia tízéves volt. Nem tudtak írni és olvasni. Azaz, ha egy SWOT-elemzést készítenénk, és stratégiát kellene választanunk, meghatározunk, hogy mikor nem alkalmas az időpont az előrelépésre, hát ez az időszak lenne az. De az üdvösségtörténet isteni logikája fordított. És ez a mindenkori örömhír lényege. Nem véletlenül hangzanak Isten ízlését megmutatva örömeinként a Magnificat szavai: Rátékintett irgalmasságában szolgálóira, „a kevélykedőket széjjelszórtá, hatalmasokat elűzött trónjukról, kicsinyeket pedig felmagasztalt”. Az első jelenés estéjén a szertelen Jácinta nem tudta megállni, hogy fel ne fedje a titkot anyukájának: „Ma láttam a Szűzanyát.” A gyerekek látták a mennyei Anyát. Olyan jó volna ízlelgetni ezt a titkot: Van égi Édesanyánk! A Szűzanya Fatimában is közös imádságra, megtérésre hív, és mindig Fiához vezet bennünket. Segítségével az eucharisztikus kongresszus idején olyan magokat kaphattunk, amelyek által mindez megélhetjük, növekedhetünk hitünkben. Köszönjük a segítségét! Élünk kell a kongresszus kegyelmeivel, most rajtunk a sor, hogy engedjük azokat növekedni, gyümölcsökké érni magunkban. Így Mária segítségével, együtt közelebb léphetünk Istenhez és egymáshoz.

Kuzmányi István
Fotó: Bókay László

A BIBLIA ÜZENETE

Zakeus és Jézus találkozása

Lk 19,1–10

A keresni kifejezés gyakran előfordul Lukács evangéliumában. Az esetek többségében Jézus az, akit az emberek keresnek. Egyesek azért, hogy találkozzanak vele, hogy érinthessék, láthassák őt (Lk 2,48–49; Lk 6,19; Lk 19,3; Lk 24,5), mások viszont rossz szándékkal, hogy próbára tegyék, elfogják és megölik (Lk 9,9; Lk 11,16; Lk 19,47; Lk 20,19; Lk 22,2.6). Ebben a szakaszban viszont azt hangsúlyozza az evangélista: Jézus azért jött – ő maga mondja –, hogy megkeresse és üdvözítse a bűnös embert (Lk 19,10). Tehát az Úr az, aki keresi az embert! Az a célja, hogy keresse és szabadá tegye az elveszettet. Jerikó a világ egyik legrégebbi és legmélyebben fekvő települése. Vagyis az Úr minden ember után elmegy, a világ legmélyebb és legősibb pontjára is, hogy felemelje az elesettet.

Hangsúlyos továbbá a látás mozzanata is: Zakeus látni akarja Jézust (vö. Lk 19,3). A vámosok vezetője azért mászik fel egy fára, hogy könnyebben észrevegye az arra haladó Mestert (vö. Lk 19,4). Hasonló vágyat fogalmaz meg néhány görög zarándok is Fülöpnek, akik szintén látni szeretnék Jézust (vö. Jn 12,21). Itt a látás nem csupán a szem tapasztalatát fejezi ki, hanem a személyes találkozást az élő Jézussal, akinek emberi arcán láthatóvá vált a láthatatlan Isten, ahogy XVI. Benedek pápa mondta egy alkalommal (vö. Jn 1,18; Kol 1,15). De nem csak Zakeus kívánja látni az Urat, hanem maga Jézus is szeretne találkozni vele. Az Úr az, aki felemeli a tekintetét, amikor a vámos közlébe ér (vö. Lk 19,5), hogy megláthassa annak arcát. Milyen szép lehetett, amikor a két szem pár összetalálkozott! Zakeus bizonyára sohasem felejtette el azt a pillanatot. Hiszen abban a mozzanatban az irgalmas Isten Fiával találkozott, aki őt tekintetre és szóra méltatta, elfo-

gadta őt megbocsátva neki, s meghívva őt a megtérésre. Ez a jézusi pillantás visszaadta neki az önbecsülést és a reményt.

Végül az isteni Mester ajkán kétszer is elhangzik a *ma* kifejezés (vö. Lk 19,5.9), ami fontos szerepet játszik a Lukács-evangéliumban. Jézus születésének örömhíre kapcsán használja először az evangélista, amikor az angyal nagy örömet hirdeti a pásztoroknak, hiszen „*ma*” megszületett az Üdvözítő, az Úr Krisztus, aki a régóta várt Messiás. A *ma* szóhoz tehát az üdvösség, a nagy öröm kapcsolódik, aminek forrása Jézus Krisztus (vö. Lk 2,11). Vagyis gyakran a (fel)szabadítás motívum kapcsolódik ehhez a kifejezéshez. Isten nem a jövőben, hanem a *mában* érinti meg, teszi szabadá az embert, amikor Jézus örömhírt, gyógyulást, szabadulást hirdeti a szegényeknek, a betegeknek, a raboknak, illetve, amikor ördögöket űz ki (vö. Lk 4,18.21; Lk 13,32–33). Továbbá, amikor az Úr meggyógyít egy bénát (vö. Lk 5,18–26), végül pedig, amikor megígéri a mennyországba való bejutást a bűnbánó latornak (vö. Lk 23,43). Ez utóbbi ígehely az, ahol ez a szó utoljára fordul elő Lukács evangéliumában (vö. Lk 23,43). Jézus tehát a születésétől a haláláig, s azt követően pedig az örök élet távlatából is a *mában*, vagyis a jelenben találkozik az emberrel, hogy üdvözítse őt.

Zakeus történetén keresztül azt üzeni nekünk az Úr: ő minket is keres, hogy találkozzék velünk. Miránk is tekint, hogy reményünkben megerősítsen, és megtérésre bátorítson bennünket. S örömhír az, hogy ez nem a múltban, nem a jövőben, hanem a *mában* válik valósággá számunkra, ha a vámosok vezetőjének nyitottságával közelítünk hozzá.

Nyúl Viktor

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

A Szent Liturgiáról (96.)

Nagycsütörtökön a liturgikus előírás szerint az átlényegítés utáni megemlékezések kezdetén nem a megszokott illetve a Valóban méltó, Tebened örvendez kezdetű éneket kell énekelni, hanem egy sajátos, csak erre a napra előírt éneket. A „Titkos vacsorához” (az utolsó vacsorához), illetve annak liturgikus megjelenítéséhez illő szövegről van szó. A nagyon ünnepélyes dallamon énekelt ének teljes terjedelmében így hangzik: „Az Uralkodónak és a magas helyen tündöklő titkos asztalnak üdvösséges csodáit, jertek, ó hívek, élvezzük föl-emelt lélekkel, és fogadjuk be a halhatatlan Igének szent tanítását, kit is magasztalunk.” Az ének elején feltűnik, hogy nem egyszerűen az Úrról van szó, hanem az Uralkodóról. A nagycsütörtöki Szent Liturgiában azért jelentős ez, mert felkészít arra, hogy az este végzett kinszenvedési szertartás tizenkét evangéliumában át fogjuk élni, mennyire meggyalázzák, mennyi szenvedésben részesítik Jézust, az Isten Fiát, s végül halálra adják és keresztre feszítik, de mégis ő az Uralkodó. A húsvéti dicsőséges feltámadásban ez majd az egész világ számára bebizonyosodik.

A „magas helyen tündöklő titkos asztal” kifejezés a Titkos vacsora emeleti termébe vezet el az éneklőket. Jézus úgy rendelkezett, hogy az „emeleti teremben” legyen az utolsó vacsorája, amely „berendezve, készen” áll (Mk 14,15). A tündöklő titkos asztal lett a legszentebb hely, ahol a világon először végbement a nagy misztérium: a kenyér és a bor Jézus Testvé és Vérévé való átlényegülése. Hogyne lenne tehát tündöklő az asztal, az ol-tár!

Megtörtént az „üdvösséges csoda”. A földi élettől búcsúzó Jézus itt hagyta magát köztünk, emberek között. Akik részesednek belőle a szentáldozás révén, számíthatnak arra, hogy üdvösségükre válik. Ezért énekelhetjük minden Szent Liturgiában az áldozás utáni énekben, hogy máris „üdvözített minket”! Ezt a

nagy és üdvösséges csodát valóban „föl-emelt lélekkel” élvezhetjük. Nem hétköznapi dolog; igencsak emelkedett lélek kell hozzá, hogy valamennyire meg tudjuk közelíteni.

Az ének következő részében arra kapunk buzdítást, hogy „fogadjuk be a halhatatlan Igének szent tanítását”. Ime, a halhatatlan Ige párhuzamban áll az ének elején álló Uralkodóval. Annyira fontos kifejezés ez, hogy a mindennapi Szent Liturgia „Istennek egyszülött Fia” kezdetű himnuszában is ezt a fejezzük ki: „ki halhatatlan vagy”. Aztán pedig itt, nagycsütörtökön Jézusnak arra a tanítására gondolhatunk, amit az élet kenyeréről, az Eucharisztiairól mondott: „Én vagyok az élet kenyere” (Jn 6,35); „Én vagyok a mennyből alá szállott élő kenyér. Aki e kenyérből eszik, örökké él. A kenyér, amelyet adok, az én testem a világ életéért” (Jn 6,51); „aki eszi az én testemet, és iszja az én véretem, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon” (Jn 6,54). Hétköznapi módon meg lehet kérdezni: Kell ennél több? Föl-emelt lélekkel csak az lehet a válaszunk, hogy nem. Illetve válaszunkba a hálaadást is kell belefoglalnunk. Így az ének azzal zárul, hogy nem egyszerűen köszönetet mondunk Jézusnak, hanem magasztaljuk őt.

Ivancsó István

PÁRBESZÉD A LITURGIÁRÓL

Mária tekintete

Már Szent Ambrus is az Egyház ősmintájának nevezi Máriát. A zsinat óta az Egyház Anyjaként tiszteljük őt, és így szólítjuk meg a loretoi litániában. Elődei példáját követve Ferenc pápa elrendelte, hogy a pünkösdvasárnapot követő hétfő legyen Máriának, az Egyház Anyjának kötelező emléknapja. A liturgiáról írt Desiderio desideravi kezdetű apostoli levél elmélyíti ezt a tanítást.

Úgy mutatja be nekünk Máriát, mint aki anyaként hitelesíti mindazt, ami Fiáról a liturgiában jelenvalóvá lesz számunkra. Jézus hűsvétja óta a tanítványok „valamennyien egy szívvel állhatatosan együtt imádkoztak az aszszonyokkal, Jézus anyjával, Máriával” (Apcsel 1,14).

Az Istenszülőnek itt kitüntetett helye van: „Amikor az első közösség az Úr parancsának engedelmeskedve megtörte a kenyeret, ezt Mária szeme láttára tette” (DD 58). Az ő tekintete előtt csak annak volt helye, ami hitelesen jézusi. Így amiről a tanítványok tanúságot tettek, „ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit szemünkkel láttunk, amit szemléltünk és amit a kezünkkel tapintottunk” (1Jn

1,1), az Nagy Szent Leó megfogalmazása szerint „átment belőle a szentségek ünneplésébe” (vö. DD 9).

A liturgia kialakulásakor Mária szavatolta Fia apostolokra bízott gesztusait. Ahogy egykor méhébe fogadta a Szentlelket, úgy örökdi az Egyház méhében is azokra a szavakra és gesztusokra, amelyek által Krisztus ma is érintkezik velünk a szentségekben: Krisztus a mi közösségeink szentélyében is szeretne megtestesülni.

A Lélek szolgálattevőket hív meg arra, hogy az ígehirdetés és a szentségek által tanúságot tegyenek az Istenszülő Fiáról. Ferenc pápa megfogalmazása szerint az Egyház papjai tehát az Egyház Anyjának „méhében vannak” (DD 59). A mise elején az ő közbenjárását is kérve valljuk meg méltatlanságunkat (vö. DD 20), és az eucharisztikus ima szavai szerint egykor majd vele együtt szeretnénk az Atyát dicsőíteni a mennyben. Ha papként a Mária által hitelesített liturgiát vezetjük, vajon „szükséges itt szabály arra, hogyan kell viselkednünk” (DD 58)?

Gérecz Imre OSB

A HÉT SZENTJE

Borromeo Szent Károly

November 4.

Apja Gilbert gróf, anyja Medici Margit, IV. Piusz pápa nővére volt. Károly gyermekkorától papnak készült. 1550-től az aronai Szent Gratinianus és Felinus kolostor apátja volt. Jövedelmét a szegényekre fordította. 1552-től a páviai egyetemen tanult, és két doktorátust szerzett. Ugyanebben az évben nagybátyja, Giovanni Angelo Medici lett a pápa, aki katona bátyjával együtt Rómába hívta. Fontos szerepe volt a trienti zsinat utolsó ülészakának szervezésében és a zsinat gyakorlati határozatainak megvalósításában. A pápa a *jobb szemének* nevezte, ő tekinthető az első szentszéki államtitkárnak. A művészetek támogatására 1562-ben megalapította a Notti Vaticane akadémiát. Tárogatta a keresztény Róma ókori emlékeinek kutatását, Néri Szent Fülöppel együtt a keresztény régészet tudományának atyja lett. Bátyja halála után rá szállt a családi vagyon. Bár pápai felmentéssel meg is nősülhetett volna, épp ekkor szigorú, aszketikus életre szánta el magát két jezsuita lelkevezetése alatt. Udvarát felszámolta, és elkezdte teológia tanulmányait. 1563-ban pappá, majd püspökké szentelték, 1564-ben megkapta az érseki palliumot. A pápa egy ideig ellenezte, élete utolsó éveiben viszont már maga is követte aszketikus gyakorlatait. IV. Piusz halála után Károly részt vett a konklávn, mely 1566-ban megválasztotta Szent V. Piusz pápát.

Borromeo Károly a szegénység és nyomorúság minden formáját megpróbálta intézményesen is orvosolni: árvaházakat, menhelyeket, ispotályokat, éhínségek idején népkonyhákat szervezett. Lelkipásztori buzgóságát, nagylelkűségét és szervezőkészségét különösen a veszélyes időszakokban mutatta meg, például 1576 nyarán, amikor pestis pusztított Milánóban, amelyet később „Szent Károly pestisének” neveztek el. A járvány terjedésével egyre többen menekültek el a városból, a város vezetői mind eltűntek. Károly a magára hagyott nép mindene lett. Részben a saját javai, részben a

gazdagok adományai révén segített, ahogy csak tudott: ruhát, élelmiszert, gyógyszert juttatott a rászorulóknak, menhelyeket létesített. A betegeket ideiglenes kórházakba gyűjtette össze, ahol ápolták őket, és megkapták a szükséges lelki ellátást is. Egy szemtanú így írt róla: „A bíboros gyakran ment el a kórházba, vigasztalta a betegeket, bátorította a betegápolókat, látogatta a temetőt, a barakkokban lakókat és a házaikban vesztegár alatt levőket. Mindenkit vigasztalt, mindenkiel szóba állt, és a saját háza javait is beleszámítva mindenével segített, amije csak volt.” Hogy a szegény betegeknek takarójuk legyen, leszedette ablakairól a függönyöket és a falakról a tapétát, sőt, bíborosi köpenyét is odaadta. A városban a bűnbánati körmenetben koldusként ment végig: gyalog, nyakában kötéllel, vállán keresztel, méltóságának minden jelvényétől megfosztva.

Egy korabeli protestáns ember így nyilatkozott róla: „Ha minden püspök és pap olyan lett volna, mint ő, nem került volna sor a hitszakadásra.”

A papnövendékek és a papság védőszentje. Tisztelete a sűrűn ismétlődő pestisjárványok idején lendült fel.

L. K.

A hét liturgiája

C év

OKTÓBER 30., ÉVKÖZI 31. VASÁRNAP (Alfonz, Stefánia) – Bölcs 11,22–12,2 (Isten irgalmas szeretettel szereti minden teremtményét.) – 2Tessz 1,11–2,2 (Aki életében megdicsőíti Krisztust, azt Krisztus is dicsőségre emeli.) – Lk 19,1–10 (Az Emberfia azért jött, hogy keresse és üdvözítse, ami elveszett.) – **Zsolozsma:** III. zsolnárhét – **Énekrend:** Ho 223 – ÉE 592, Ho 223 – ÉE 147, Ho 118 – ÉE 596, Ho 150 – ÉE 200.

OKTÓBER 31., HÉTFŐ – Boldog Romzsa Tódor püspök és vértanú emléknapja (Farkas, Rodrigó) Fil 2,1–4 – Lk 14,12–14.

NOVEMBER 1., KEDD – MINDENSZENTEK FŐÜNNEPE (Marianna) – Jel 7,2–4.9–14 (Akkora sereget láttam, hogy meg sem lehetett számlálni.) – 1Jn 3,1–3 (Látni fogjuk Istent úgy, amint van.) – Mt 5,1–12a. (Örüljétek és ujjongjátok, mert nagy lesz a ti jutalmatok az égben!) – **Énekrend:** Ho 232 – ÉE 646, Ho 210 – ÉE 214, Ho 132 – ÉE 648, Ho 274 – ÉE 303.

NOVEMBER 2., SZERDA – HALOTTAK NAPJA (Achillesz, Tóbiás) – Szabadon választható olvasmányok vagy 2Mak 12,43–46 (Jól és

hívó lélekkel gondolkodott a feltámadásról.) – 1Kor 15,51–57 (A győzelem elnyelte a halált.) – Jn 5,24–29 (Aki hallgat az én tanításomra, és hisz abban, az már átment a halálból az életbe.) – **Zsolozsma:** III. zsolnárhét – **Énekrend:** Ho 235 – ÉE 687, Ho 235 – ÉE 336, Ho 132 – ÉE 691, Ho 243 – ÉE 340.

NOVEMBER 3., CSÜTÖRTÖK – Porres Szent Márton emléknapja (Győző, Szilvia) – Fil 3,3–8a – Lk 15,1–10.

NOVEMBER 4., PÉNTEK – Borromeo Szent Károly püspök emléknapja (Karola, Karolina) – Fil 3,17–4,1 – Lk 16,1–8.

NOVEMBER 5., SZOMBAT – SZENT IMRE HERCEG ÜNNEPE (Filótea, Tétény) – Bölcs 4,7–15 vagy Róm 8,28–30 – Lk 12,35–40.

NOVEMBER 6., VASÁRNAP, ÉVKÖZI 32. VASÁRNAP (Lénárd, Kölni Krisztina, Leonardo) – 2Mak 7,1–2.9–14 (Isten feltámasztja övét az örök életre.) – 2Tessz 2,16 – 3,5 (Erősítsen meg benneteket az Úr, hogy mindig a jót mondjátok és tegyétek!) – Lk 20,27–38 vagy Lk 20,27,34–38 (Krisztus a feltámadásban örök életet ad nekünk.) – **Zsolozsma:** IV. zsolnárhét – **Énekrend:** Ho 227 – ÉE 593, Ho 227 – ÉE 143, Ho 122 – ÉE 596, Ho 152 – ÉE 189.

A szervita nővérek közössége magyarországi kongregációjuk megszületésének 100., győri kápolnájuk felszentelésének 80., a Szent József Diákotthonuk megnyitásának 25. évfordulóját ünnepelte október 22-én Veres András megyéspüspökkel Győrben. Épületeik megújulásáért, gyarapodásért is hálat adhattak a velük ünneplő népes közösséggel. Egy történet a kitartásról.

Egykor a legszegényebbek lakták Győr-Ujvárosnak azt a részét, ahol a kápolna áll; ez hozta ide a II. világháború alatt a szervita nővéreket. A környék változott is, meg nem is. Épülnek a szép új házak, de a nővérek otthonát és a lánykollégiumot házörző kutyá vigyázza, és a diákok is megszervezik, hogy este ne kelljen egyedül hazamenniük.

Az Árvaház utca sarkán áll a szervita nővérek kápolnája, valamint az új épület, a háromszintes kollégium. 1941-ben érkeztek ide a Széchenyiek meghívására a nővérek, hogy a városrész nyomorgó lakosainak sorsán javítsanak. Szinte azonnal megkezdték az építkezést. Kápolna épült a környékbeliek összefogásával alig egy év alatt. Mindenki adakozott: Az első ezer „tégla-jegy” vásárlásával Apor Vilmos indította el az építkezést. Sokan adományoztak, volt, aki téglát, fát, mások pénzzel segítettek az építkezést. Ezért kapta a nevet: „Mindenki kápolnája”. Apor Vilmos, az akkori megyéspüspök 1942. október 18-án szentelte fel a Fájdalmas Szűzanya tiszteletére.

A szervita jelenlét a kommunizmus alatt sem szűnt

Szabadon, örömmel, szeretettel

Hármas jubileumot ünnepeltek a szervita nővérek Győrben

meg, az itt maradó nővérek dolgoztak, ahol tudtak. A 1991-től tudott szabadon kibontakozni életük; lépésről lépésre haladtak előre. Jelenleg három nővér teljesít szolgálat az Árvaház utcai rendházban. Velük ünnepelelünk most.

Most újabb lépést tettek előre, épül-szépül a kápolna, a rendház, a kollégium. A feltűjtött kápolna megáldásának ünnepe összekapcsolódott az egykori felszentelés 80. évfordulójával, a szervita nővérek magyarországi kongregációjának megszületésének 100., a nővérek által lányok számára működtetett Szent József Diákotthon megnyitásának 25. jubileumával.

Az ünneplő közösséget Holy Eszter házfőnök köszöntötte. Felidézte a rend győri kezdeteit: a nővérek már 1941 előtt jönni szerettek volna Győrbe, de az akkori plébánosnak aggályai voltak, hogy nem tudják biztosítani a háborús inségben a nővérek ellátását. 1941-ben Apor Vilmos adott számukra letelepedési engedélyt, amikor a Széchenyi család kezdeményezte győri szolgálatukat.

A megújulás része, hogy mozaikokat helyeztek el a kápolna utcára néző falain. Az egyik oldalon a Fájdalmas Szűzanya, a Mater dolorosa (a közösség hivatalos neve: Fájdalmas Anya Szolgálói), a másik oldalon Boldog Apor Vilmos püspök, aki 1942-ben szentelte a kápolnát, valamint Nemes Ödön arcképe található, aki nemcsak a házban szü-

letett, de az ő nagyanyja, Széchenyi Mártonné kezdeményezte egykoron a nővérek Győrbe hívását.

Sokan ünnepeltek együtt, a kápolna kicsinek is bizonyult, így a kollégium nagy közösségi terme lett a szentmise helyszíne. Rómából eljött a rendgenerálisa, Maria Simona Gorretti, és itt van a győr-újvárosi Urunk színeváltozása-templom plébánosa, Lukácsi Zoltán is. A hátsó sorokban ültek a kollégista lányok, és nagy számban eljöttek öregdiákok is.

Vízi Elemér SJ, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartományának provinciálisa volt a jubileum meghívott előadója; rendtársa, Nemes Ödön személyét hivatott közölni a győri közösséghez.

Nemes Ödön a kortárs szerzetesekkel, Jálics Ferencel, Nemeshegyi Péterrel azt kereste, hogyan tudnak hoz-

zájárulni a lelkeségi megújuláshoz a II. Vatikáni Zsinat után. Hogyan lehet fellobbantani a szikrát? Úgy gondolták, a követendő út, hogy a szegények közé mennek, ez a közelebb tudja Krisztushoz közelebb vinni az embert, ez lehet a lelki megújulás forrása – mondta Vízi Elemér.

A szentmise a felújított közösségi terem megáldásával kezdődött. Veres András győri megyéspüspök azt a kívánást fogalmazta meg, bár még több nővér telepedne le Győrben, hogy szolgálatukkal gazdagodjon a város.

A szertartása a Fájdalmas Anya-kápolnában folytatódott annak megáldásával. Ez az eredeti, a „Mindenki kápolnája”, ma a nővérek és a kollégisták imádságának, illetve a heti szentmiséknek a helye. Végül Veres András megáldotta a kápolna külső falain elhelyezett mozaikképeket.

Holy Eszter betekintést adott a nővérek múltjába és jelenébe. Történetük a kitartás kiemelkedően szép példája. Háborús időszakban kezdték a szolgálatot Győrben, nagy szegénységgel találkoztak a városrészben. Széchenyi Mártonné hajléktalanokkal, árvákkal foglalkozott a barakkokban, neki segíteni hívták Győrbe a nővéreket, akik már korábban is keresték a városban való letelepedés lehetőségét. Amikor megérkeztek, Széchenyi Mártonné már nem élt, a nővérek átvették a szolgálatát. Beálltak a munkába, árvaházat nyitottak, a népházban óvodában, napköziben foglalkoztak a gyerekekkel, étkezést is biztosítottak nekik és a körülöttük élő szegényeknek.

A város annyira megszerette őket, hogy – nem tudni pontosan, hogy a háború után közvetlenül, vagy a rendek

feloszlásakor – lakosság felzúdulására egy hét után visszahívták az elűzött szervitákat. S a kommunista rezsim ellenére folytatták a szolgálatot, megmaradt számukra a kápolna és a régi rendház egyes részeiben lakhattak. Annunciáta és Kamilla nővér maradt itt, később Teréz nővér is ideköltözött. 1960-ban került ide Borbély M. Petra, az ő visszaemlékezéseiből idézhető fel a rend győri története.

Petra nővér mindvégig kitartott, ő kezdte meg az építkezést, hogy alkalmassá tegye a házat a közösségi életre, szolgálatra. Segítségére volt testvére, aki Dallasból anyagilag támogatta az újjáépítést. További lépéseket tudtak tenni, amikor a szomszédasszony a nővérekre hagyta házat és telkét, azzal a kéréssel, egykori házában legyen egy kápolna – ez most a nővérek kápolnája a kollégium nagy épületében.

A Szent József Diákotthon teljes létszámmal működik. A várólista jelzi, mennyire fontos a jelenléte a város egyetemi életében. Noémi kollégista, születésnőnek tanul. Dicséri a kollégium családias légkörét, a folyamatos fejlesztéseket, a szép szobákat, a nővérek kedvességét.

Jelenleg három nővér teljesít szolgálatot a kollégiumban, emellett a nővérek hitoktatnak a Bartók Béla Ének-zenei Általános Iskolában. Folyamatosan erőfeszítéseket tesznek a környék cigány lakosságának felkarolásáért is több kevesebb sikerrel – fogalmazott rendjük szolgálatát bemutató Eszter nővér.

Trautwein Éva
Fotó: Ács Tamás/
Győri Egyházmegye

Október 21-én délután a pesti Jézus Szíve-templomban nagy részvét mellett temették el az október 3-án, életének 92. évében elhunyt Szabó Ferenc jezsuita szerzetes papot, költőt, teológust. A gyászmisét Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek mutatta be. Koncelebráltak Spányi Antal székesfehérvári püspök, a jezsuita rend magyarországi rendtartományának tagjai, valamint lelkipásztorok.

Abban az órában vagyunk itt, amikor a keresztény kegyelet Jézus Krisztus halálára emlékezik, pénteki napon, három órakor – emelte ki a szentmise elején Bábel Balázs. – Az a halál azonban nem volt a vég, csak megváltásunk beteljesítése. Bátran mondhatjuk, hogy Szabó Ferenc az egész magyar egyház halottja, anynyian ismertük, szerettük, tiszteltük.

Gyászolják a jezsuita rendtartomány, rokonai, sok-sok barátja, ismerőse, és mindazok, akik hallották hangját a Vatikáni Rádióban. A gyászunkat a keresztény remény kell, hogy eltöltse, Krisztus keresztáldozatának az ünneplésével imádkozunk: „Halálotat hirdetjük, Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, míg el nem jössz!”

Az evangélium Szent János könyvéből hangzott el, az a szakasz, amikor az utolsó vacsorán Jézus arról beszél, hogy Ő az Atyához vezető út (14,1–6). Az érsek személyes hangvételű homíliáját mondott. Ebben a végső órában, amikor megadjuk Páter Szabónak a keresztény végtisztességet, legjobb, ha ő szól gondolataival, verseivel, a halálról, a feltámadásról, az örök életről. Feri atya versei, teológiai írásai ugyanezt teszik – hangsúlyozta a szónok –, szólnak a halálról, az örök életről, ami mindig is foglal-

koztatta őt, és ahogy előre haladt az élete, egyre küzdelmesebb volt a hite, hiszen az intellektuális embereknek meg kell küzdeniük az örök életbe vetett hitért. Hasonlított ő a bibliai Jákobra, vagy nagy példaképére, Szent Ágostonra, aki egész életében kereste az Urat.

Saját halálom című versének utolsó versszakja így szól: „Saját halálom add meg Uram nekem Te vagy a Forrás és Te a Tenger! Tőled jöttem s majd beléd veszítem az élet-halál együtttest – amivé lettem.”

A halál és a feltámadás keresztény életének központi kérdésévé vált – szögezte le érsek. Természetesen a hit kegyelem, Isten ajándéka, amelyért mindig könyörögnünk

Az életünk nem a semmibe torkollik

Örök nyugalomra helyezték Szabó Ferenc jezsuita szerzetest

kell. Mindez nem zárhatja ki, hogy a hívó is szoronghat, a bizonytalan biztos vég, a halál előtt az Isten Fia is szorongott, vérel verejtékezett, a Getszemánikertben, előre érezve kegyetlen szenvedését és halálát, amely vele járt az Atyától kapott küldetése teljesítésével. Kérnünk kell az Urat, erősítse meg hitünket, és reményünket, adjon erőt, majd ha el-óránk, Lisieux-i közeleg a végső Szent Terézszel, a tüdőbeteg kármelítával együtt könyörgünk, aki nem sokkal halála előtt rettenetes lelki sötétségben hitellessen kísértéseket élt át. Erősítsen meg bennünket a szerető Isten meghalt és feltámadt Fia, hogy azt vallhassuk: nem halok meg, hanem átmegegyek a teljes életbe.”

Bábel érsek visszaemlékezett arra, hogy a halála előtt egy héttel járt utójára Szabó Ferencnél. Elbúcsúztak, az idős jezsuita szerzetes kérte a feloldozást, amit az érsek megadott neki, a betegek kenetében részesítette. Elővette püspöki keresztjét, Feri atya megcsókolta, és azt kérte, adja oda neki, hadd maradjon nála. Ezt a

keresztet viselte élete utolsó napjaiban. A kórházból magához szorítva vitte magával a Szent Erzsébet Szerzetotthonba.

Egyedül halunk meg című versének második versszakában írja: „Marad a Kereszt egyetlen remény: bár halom a Szenvedő panaszát: „Isten, Istenem, miért hagytál el engem!” tudom, mert hiszem az Atya választát: „Fiam, lépj be hozzám a dicsőségbe, segítsd be testvéreid Atyád örömeibe!”

Feri atya elindult a keresztre tekintve, és ami utána jött, az az Isten titka. Feri bá', drága barátunk, Isten veled – zárta szentbeszédét Bábel Balázs érsek.

A szentmise végén Vízi Elemér, a jezsuita rend magyarországi rendtartományának provinciálisa emlékezett rendtársára. Kiemelte, mindannyian ismerték Feri atya életszeretét, küzdelmeit a halál gondolatával. Egyszerre párosult benne az intellektuális élnétség, nagyság és a gyermeki lelkiület. Ezt a kettőt nagyon szépen ötvözte, ami közvetlenül, szeretetteljessé tette.

Elemér atya halála előtt két nappal találkozott utójára Feri atyával, aki akkor már nem tudott beszélni, nem volt ereje hozzá. Ám valamit nagyon szeretett volna mondani. A provinciális kérdezgette, vizet kér-e. Intette, hogy nem. Szeretnél áldozni? Nem. (Ehhez hozzátartozik, hogy aznap már áldozott.) Vízi Elemér megkérdezte a gondozónővért, aki végig ott volt Feri atya mellett az

utolsó hónapjaiban, vajon mit szeretne. Ő azonnal rájött, hogy sört. Aznap volt a jezsuita futás, és a Sodrás utcai rendtársak megígérték, hogy visznek neki a sörből. Ezt várta. Fontos volt neki, hogy egy szeretetközösséghez tartozzon.

A hazai jezsuiták provinciálisa ezután felolvastott Szabó Ferenc atya 2019-ben megjelent, *Hitünk szent titka* című könyvéből: „A valóságban csak egy maradandó lét van. Abban létezni, aki maga a Szeretet. Igen. Ha emberi szeretetünk olyan erős tudna lenni, hogy azt, akit szeretünk, nemcsak emlékezetünkbe zárni, szívünkbe fogadni, érzéseinkben őrizni, hanem képesek volnánk az életünkbe is befogadni, akkor túllépnénk a biológiai erők hatalmát, és áttörnénk a halál mezsgyéjét. Pontosan ilyen Isten irántunk való szeretete...”

Feri atyának ez a Boulard atyához kapcsolódó misztikus látása, gondolom, most már tapasztalat, odaátról szemlélhet minket – fogalmazott Vízi Elemér, és végül Szabó Ferenc 1950-ben, tizenkilenc éves korában írt, *Ha meghalok* című verséből idézett:

„Ha meghalok majd egyszer én Szívem megáll, mint a malom, Ha kiszárad a folyó. A lomha hulltömböt itt hagyom, És belém húllak a csillagok, Halomra, ha meghalok, De följövök majd egyszer én, Síromra, a kis halomra, Fénylőn pattan ki lelkem odva, S csillag lesz az Isten új egén, Ha meghalok.”

A szentmise követően került sor a temetési szertartásra, Vízi Elemér, a jezsuita rend magyarországi rendtartományának provinciálisának vezetésével. Szabó Ferencet az altemplom urnatemetőjében helyezték végső nyugalomra.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

A profit csak eszköz az ember szolgálatára

Keresztény vállalkozók és vezetők találkozója Vácott

Második alkalommal tartottak egész napos találkozót a Váci Egyházmegye keresztény vállalkozói számára október 13-án Vácott. Az ÉrMe (Értékmegőrző) Vác Klub által szervezett eseményen – amely a vállalkozók és üzleti vezetők mindennapi feladatvállalásához kívánt hozzájárulni iránymutatással, kérdésvetéssel és az organikus közösségépítés szándékával – közel százan vettek részt.

A találkozót Sente Balázs, az ÉrMe Hálózat alelnöke nyitotta meg, Marton Zsolt váci megyéspüspök pedig a rendezvény védnökeként püspöki útmutatást adott köszöntőjében. „A gazdaság is olyan terület, amely evangelizálásra szorul, azaz missziós terep, és ezen a terepen Önök a misszionáriusok!” – üzent a püspök a jelen lévő vállalkozóknak. „Ferenc pápa sokat foglalkozik a gazdaság és pénzügy világának kérdéseivel, ebből is látszik, hogy ez milyen nagy probléma és kihívás a mai korban. Kétléllyel helyzet, mert egyrészt szükség van rá, szükség van arra, hogy jól működjön, de a kizsákmányolás, túlfogyasztás számtalan probléma forrása is.” A püspök azt is kiemelte, hogy az Egyház sokat tanulhat a gazdaságtól és a vállalkozásoktól; elsősorban döntéshozatali mechanizmusokat, szervezeti fejlettséget és gazdálkodási figyelmet.

A rendezvényen nem csupán gondolatébresztő előadásokat hallhattak a résztvevők, hanem a személyes találkozásra is lehetőség nyílt; kiscsoportokba osztva interaktív feladatokban vettek részt, és megosztották egymással gondolataikat, álmait. A *Ha sok idő lenne, mivel foglalkoznál a legszívesebben...* című gyakorlat során a „Miért szeretnél ebbe az asztaltársaságba tartozni?” és a „Milyen talentummal tudsz e csapat értékes tagja lenni?” kérdésekre válaszoltak. A szünetekben aztán folytathatták a beszélgetést, kapcsolatépítést, erre láthatóan nagy igényük volt a résztvevőknek.

Délután négy érték – szolidaritás, mértékletesség, igazságosság, szubsidiaritás – jegyében tizenkét rövid előadás hangzott el a konferencián. Beer Miklós nyugalmazott váci megyéspüspök, az ÉrMe Vác Klub tisztelt tagja a szeptember végén Assisiben megtartott *Ferenc gazdasága* című, fiatal vállalkozóknak szóló konferencia néhány gondolatát és ezen keresztül a Szentatya néhány tanítását idézte fel előadásában. Előterbe helyezte a szolidaritást és a szubsidiaritást mint az Egyház társadalmi tanításában is megjelenő két olyan

fogalmat, amelyet különösen is fontos szem előtt tartaniuk a vállalkozóknak. Ferenc pápa többször felhívta a figyelmet az ökológiai megértés fontosságára, és kérte, hogy minden vállalkozó törekedjen arra, hogy olyan megoldásokat, technológiákat alkalmazzon, amelyek védik a bolygót. „Vállalkozóként pedig különösen is feladatunk, hogy gondoljunk azokra, akik segítségére, támogatásra szorulnak.

Legyünk szabadok a jóléti társadalom kísértésétől!” – idézte a Szentatya zárásként a nyugalmazott váci püspök.

Ficsor Árpád mezőgazdasági vállalkozó Paraszt Sajt nevű vállalkozásának létrejöttéről, a vállalkozói lét nehézségeiről és Isten gondviseléséről, vezetéséről beszélt.

Baritz Sarolta Laura OP közgazdász, domonkos nővér a közjó és a boldogság kapcsolatáról beszélt. Előadásában kifejtette, hogy a világ rosszul kezeli a profitot; célnak állítja be, így „uralkodói” szereppel ruházza fel, miközben a profitnak eszköznek kéne lennie, hogy szolgálja az embereket.

A közjó és a társadalmi jólét fogalmai között is különbséget tett; a közjó megközelítéséből a gazdaság értelme az, hogy az emberek boldogságát elősegítse. A közjó minden ember javára figyel a társadalmi jólét megközelítési módjával szemben. Mondandóját, miszerint „a vállalkozó ne a profit maximalizálására koncentrálnon, hanem annak optimalizálására a közjó maximalizálása mellett”, egyenlet segítségével is levezette.

Huff Zsolt, a MOL-csoport termelési ügyvezető igazgatója azt az időszakot tekintette át, amikor az egykori Tiszai Vegyikombinát vezérgazdátjaként felügyelte az üzem teljes átalakítását. A folyamat minden buktatója ellenére sikerrel zárult. Ehhez elengedhetetlen volt, hogy a vezető vállalja felelősségét, jól kommunikáljon, bevonja munkatársait a folyamatba, bízson bennük és maga is példát mutasson.

Huszár Attila, a Számtel-Plusz Kft. ügyvezető igazgatója és egyik tulajdonosa, egyben állandó diakónus előadása a nap végén őszinte tanúságtétel volt arról, milyen helyzetekben tudta hívő emberként és keresztény vállalkozóként saját értékrendjét és hitét képviselni, kiállni munkatársai mellett, illetve azokat segíteni, akiknek élethelyzetükben szükségük volt erre.

A konferencia Szentlélek-hívó szentmisével zárult, melyet Marton Zsolt püspök mutatott be.

Forrás: Váci Egyházmegye/Fekete Ágnes

Fotó: Orbán Gellért

Tudománnyal és hittel

Húsz éve a betegek szolgálatában a dombóvári Szent Lukács Kórház

Névadójának emléknapján, október 18-án ünnepelték meg, hogy a dombóvári kórház húsz évvel ezelőtt felvette Szent Lukács nevét, és felszentelték az intézmény területén adományokból épült Maria Mater Dei-kápolnát. Az évfordulón hálaadó szentmisét mutatott be Mayer Mihály nyugalmazott pécsi megyéspüspök, aki 2002-ben felszentelte a kápolnát. A jubileumi eseményen Felföldi László püspök is jelen volt.

Orvosi szakmai programmal kezdődött Szent Lukács ünnepnapja október 18-án a dombóvári kórházban, mely húsz évvel ezelőtt ezen a napon vette fel az evangélista nevét.

Szent Lukács eredeti foglalkozása orvos volt. Megtérését követően részletesen utána járt a krisztusi eseményeknek, melyeket evangéliumában rögzített. Utazásai során felkereste a még élő szemtanúkat. A negyedik evangéliumon kívül az Apostolok cselekedeteinek megírása is az ő nevéhez fűződik. Lukács evangéliumában Jézus Krisztust is orvosként mutatja be, aki gyógyulást hozott a bűnben szenvedő embereknek.

Az évforduló alkalmából Mayer Mihály nyugalmazott pécsi püspök hálaadó szentmisét mutatott be a Maria Mater Dei-kápolnában. Ezt követően ünnepi beszédek és előadások hangzottak el. Az ünnepségen felcsendült Schubert *Ave Mariája*, Nagy Katalin előadásában, aki laboratóriumi asszisztensként dolgozik a dombóvári Szent Lukács Kórházban.

Müller Cecília országos tisztifőorvos és Németh Csaba, a Tolna Megyei Balas-

sa János Kórház főigazgató-főorvosa köszöntőjét követően Bogár Lajos tartott előadást, *Tudományos kutatás a gyógyítás szolgálatában* címmel.

Ki a beteg és ki az egészséges? – tette fel a kérdést Felföldi László pécsi megyéspüspök beszéde elején.

A főpásztor rámutatott: vannak emberek, akik beteg, megrokkant testben egészséges lelkekkel, életerővel tudják

élni életüket, ugyanakkor mások egészséges testben is alig képesek vonszolni magukat, mert lelkiileg vannak megrokkantva. Vannak, akik hálások a betegségtől, mert annak köszönhetik, hogy jobb emberré váltak. Nem minden beteg a gyógyulás eltökélt szándékával fordul orvoshoz, van, aki csupán arra vágyik, hogy foglalkozzanak vele.

Jézus a gyógyításai előtt gyakran megkérdezte, hiszi-e a beteg, hogy meg tudja gyógyítani. A jerikói vaktól, aki Jézus után kiáltozott, egyenesen azt kérdezte: „Mit akarsz tőlem? Mit tegyek?” A gyógyuláshoz ugyanis hitre, bizalomra van

szükség – hangsúlyozta Felföldi László.

Az előadók között volt Kerekes László, a dombóvári kórház főigazgatója, aki húsz évvel ezelőtt kezdeményezte, hogy az intézmény felvegye Szent Lukács apostol nevét.

Az evangélista, orvos és művész személyében így összekapcsolódott az egészség hármasszoros dimenziója, a test, a lélek és a szellem minden eleme, ami fontos szempont volt a névválasztásban. Ez a három dimenzió ugyanis hat egymásra – vallja ma is Kerekes László. Ha valakinek lelki baja van, az megjelenhet testi tünetekben, és viszont – mondta a Szent Lukács Kórház igazgatója. Hozzátette: a gyógyításnak van egy Szent Lukács-i modellje, amit Wass Albert így fejezett ki: „A lelket kell meggyógyítani ahhoz, hogy a sejtek egészségesek legyenek.” Az ünnepség a Szent Lukács-kitüntetések átadásával ért véget.

Az idei díjazottak: Szabó Tamás osztályvezető főorvos (Szent Lukács Kórház, gyermekosztály), Bőjte Rozália vezető ápoló (Szent Lukács Kórház, krónikus belgyógyászati osztály), Kovács Gabriella asszisztens (Szent Lukács Kórház Tamási Rendelőintézete), Heiter Lászlóné ápoló (Szent Lukács Kórház, intenzív osztály) és Lötzné Kapus Irén epidemiológiai szakápoló (Szent Lukács Kórház).

Forrás: Pécsi Egyházmegye
Fotó: Hegyi László

VESZPRÉMI EGYHÁZMEGYE

A rózsafüzért imádkozták a magyar gyerekek is

Az „Egymillió gyermek imádkozza a rózsafüzért” világméretű kezdeményezéshez több városban, így Veszprémben és Keszthelyen is csatlakoztak a gyerekek október 18-án. A keszthelyi maalkalmat Udvardy György veszprémi érsek vezette.

A Veszprémi Főegyházmegyében több katolikus intézmény is csatlakozott a kezde-

gyerekekre, és néhányan visszaemlékeztek Pio atya szavaira: „Amikor egymillió gyermek imádkozza a rózsafüzért, megváltozik a világ.” Az ima-negyedik esztendeje.

A kezdeményezés 2005-ben indult Venezuelai fővárosából, Caracasból. Egy gyermekcsoport rózsafüzért imádkozott

Forrás és fotó: Veszprémi Főegyházmegye

Új közösségi ház Zalaegerszegen

Október 9-én áldotta meg Székely János megyéspüspök az új közösségi házat Zalaegerszegen, a kertvárosi Boldogságos Szűz Mária Szeplőtelen Szíve templom mellett.

Az ünnepi szentmisén nagy számban vettek részt a plébánia hívei és szomszédos egyházközösségek tagjai, valamint jelen voltak a helyi társadalmi élet képviselői is.

Szentbeszédében a püspök a közösségi ház küldetéséről beszélt, hogy milyen értéke, értelme van annak, hogy közösségekben gondolkodunk, hogy közösségekben képzeljük el keresztény hitünk megélését.

A szentmisét követően valamennyien kivonultak a templom és a Szent József Közösségi Ház közötti tere, ahol

a Lélektől Lélekig kiskórus előadása várta a vendégeket.

Balaicz Zoltán polgármester és Vigh László országgyűlési képviselő köszöntője után közös éneklet következett, majd Stanka László, az Evo-Komplex vezetője átadta a kulcsokat Németh Lajos egyházközösségi elnöknek, valamint a püspöknek. Nagy Bálint államtitkár ünnepi beszéde után Székely János megáldotta a közösségi házat.

Forrás és fotó: Szombathelyi Egyházmegye

Az igazság ismerete etikai kérdés is

Beszélgetés Kuminetz Géza rektorral

(Folytatás az 1. oldalról)

De nemcsak a tudás, hanem a személyi érettség nagy állomásain is keresztül kell mennie annak, aki valódi mester akar lenni. Szentmártoni Mihály jezsuita pszichológiai professzor szerint három nagy és egymással összefüggő komponense van a személyiségnek. Ezek az érzelmi kiegyensúlyozottság, valamint az erkölcsi és a vallási tudat érettsége. E kiküzdött készségeknek lesz a gyümölcse a kellő ítélőképesség, a realitásérzék az élet nagy összefüggéseivel kapcsolatban, s abban, hogy ezekből az ember ki tudja alakítani a mindennapi élethez szükséges készségeket. Ne felejtjük, az igazság ismerete is etikai kérdés. Csak az igazságnak van kötelező ereje, a tévedésnek fontos ismeretértéke van, de követni nem szabad. A megismert és elismert igazság tesz valóban szabaddá, és segít bennünket a felelős életvezetésben. A katolikus egyetemen igyekszünk azt is tudatosítani, hogy a szakmai műveltséggel együtt, hasonló intenzitással kell törekednünk az általános műveltségre is. E célok felé megyünk úgy, ahogy erőink, lehetőségeink ezt lehetővé teszik.

– Milyen a jó tanár? Mi jellemzi azt az oktatót, aki megfelelően tudja képviselni ezt?

– A jó tanár valódi mester, aki nemcsak a diszciplínát ismeri, de azt a fejeletet – a diszciplína szó ezt is jelenti – is, amelynek segítségével a tanítványa is eljuthat oda, hogy egyszerű ő is mester lehessen. Ez azt jelenti, hogy a mester alászáll tudása hegyéről, és igyekszik a tanítványait fölfelé terelni, hogy ők is eljuthassanak életük hegyére, abba a magasságba, amit talentumai és kitartásuk lehetővé tesz, és persze majd ők is készek legyenek a tanítványaikért a mélybe szállni. A mesterben megvan tehát a nagy tárgy- és tanítványszeretet. Ahogy Halász Piusz OCist atya fogalmazott: amikor a tanár előad, akkor jelennek meg a tárgy, és mintegy tűnjék el a tanár.

– Az Ex corde Ecclesiae – Szent II. János Pál pápa apostoli rendelkezése a katolikus egyetemokről – főbb irányelvei között szerepel, hogy az intézményeknek közösségekben kell lenniük az Egyházzal. A dokumentum emellett kiemeli az egyetemi autonómiát.

– Az autonómia sohasem independencia. Minden intézmény szervesen beletartozik a társadalom rendjébe, a katolikus egyetem pedig az Egyház életének rendjébe. Mindkét esetben hierarchikusak is a viszonyok. Vannak alap-, közép- és felsőfokú intézetek, s megvannak az egyes intézményeknek az alapítói, fenntartói, akik azokat valamilyen sajtós (társadalmilag, egyháziilag szükséges és kívánatos) célból létesítették. A felsőbb vezetés dolga megítélni, hogy

a joghatósága alá tartozó adott intézmény valóban azon az úton jár-e, amiért létrehozták. Szükség esetén gondoskodnia kell a kellő korrekcióról. Konkrétan itt a felsőbb egyházi hatóságnak azt kell vizsgálnia, hogy a katolikus egyetem helyesen él-e az autonómiájával, vagyis önállóan és hatékonyan törekszik-e a sajátos céljai megvalósítására.

– Egy előadásában arról is beszélt, hogy korunkban „a haladás eszméi, a posztmodern gondolkodás, a neoliberais életszemlélet, a filozófiai relativizmus és a permanens tudományos technikai forradalom uralkodik”. Milyen kihívást jelentenek ezek az egyetem, illetve a keresztény gondolkodás számára?

– Ezek az eszmék erősen hatnak, már-már azt mondanám, csecsemőkortól, szinte tudat alatt, s közben elidegenítik az embert önműveléséről. Ezért nehéz akár a felnőttnek, akár a cseperedő embernek felismernie kártékony voltukat. Továbbá gyors fejlődést, boldogságot ígérnek. Ezzel szemben a keresztény felfogás igencsak rögzösnek és küzdelmesnek írja le az emberré válás útját. Sok-sok külső és belső akadállyal, hadd fogalmazzak így, démonnal kell a léleknek megküzdenie, amire kiépül benne, kiépíti magában a szabadságot, vagyis az erkölcsi tudatot. Emiatt nem tűnik a keresztény alternatíva piacképesnek. Ám látjuk, a bálványoknak hódoló élete többnyire úgy alakul, hogy pályájuk első felében szinte gondtalanul élvezik az életet, de a második felében erősödik bennük az undor, a kiégés, a nihilizmus, a meghasonlás és a kétségbeesés. Ezzel szemben, aki valóban Krisztust választotta mesterének, annak az élete első felét inkább a küzdelem jellemzi, ám a második felében az érényekben kivirágzott, tevékeny élet, a megtalált létállapot, a birtokba vett hivatás

lesz a meghatározó, ez pedig elvezet az igazi életörömhöz. A régi magyar nyelv ezt a hitbeli és erkölcsi érényekben való kivirágzást nevezte boldogságnak. S az ebben az értelemben boldog ember magában hordja kincseit, amit önfeledten szinte rápazarol övéire – s gazdagsága kifogyhatatlan. Erre a különbségre rá kell mutatnia a keresztény gondolkodónak, egyetemünk oktatóinak. Arra kell bátorítanunk a hallgatóinkat, hogy győzzék le a csak rövid távú sikerek kísértését, s válasszák az itt és most nehezebb, de a valódi, a gazdag életet jelentő krisztusi utat.

– Mit kíván a krisztushívó embertől a tudomány szolgálata?

– Annak az ismételt tudatosítását, hogy a tudomány van az emberért, s nem az ember a tudományért. A tudomány, ha rosszul műveljük, kárt tesz a személyiségünkben, a környezetünkben, a társadalmunkban. Látjuk az etikumtól elszakadt tudományos-technológiai forradalom immár globális káros hatásait.

Emellett a már említett holisztikus tudományeszmény szerinti munkálkodást is magában hordozza. Tudván, hogy a tudománynak is megvannak a világképbeli, világnézeti, vallási alapjai, illetve maga a tudomány is valamilyen világnézeti vagy vallási végső állásfoglalásban jut el a csúcspontjára. Eszerint a hit és az ész, ha helyesen értjük és kiműveljük mindkettőt, nem ellenségek, hanem egymás nélkülözhetetlen támaszai. Kölsönösen inspirálják egymást.

– Ön szerint milyen szerepet töltenek be vagy kell betölteniük a keresztény értelmiségieknek a mai magyar társadalomban?

– Feladatuk egyrészt leleplezni az írástudók árulásait, másrészt a közéletben érvé-

nyesíteni a keresztény értékrendet, aktívan és felelősen alakítani a közéletet, s minden társadalmi eseményről, folyamatról megalapozott véleményt mondani, és a közjóra való tekintettel bátran cselekedni. Ehhez nem feltétlenül szükséges a diploma – bár nagyon kívánatos –, de kell a józan ítélőképesség, amely révén látjuk, hogy mi az, ami valóság ma a társadalomban. A tettekkés az azt mutatja meg, milyenné kell tenni a jövőt. No és a szellemi függetlenség, a különböző szellemi áramlatoknak a katolikus értékrend szerinti vizsgálat mellett kellő anyagi függetlenségre is szükség van. Az evangéliumi szegénység ugyanis nem nincstelenség, nem koludásra szorulás. Csak az ilyen embert nem lehet megvásárolni.

– A küldetésnyilatkozatban az is szerepel, hogy a Pázmány egyetem. Mit jelent ez a gyakorlatban?

– A Katolikus Egyház egy nemzetek feletti szervezet, melynek tagjai Krisztus látásmódját szeretnék mind jobban megismerni és megismertetni másokkal, s Isten országát építeni minden társadalomban. A katolikus felfogás szerint a teremtés rendjében valamennyi nemzetnek megvan a maga szerepe, létjoga. A mi Istenünk nem eltörölni akarja a nemzeteket, hanem megismertetni őket mind abban, ami bennük értéket hordoz. Természetesen minden nemzetnek megvannak a maga hibái is, ezeket pedig javítani kell. Mindkettőt, a javítást és a jóban való erősítést is elsősorban a vezetőiktől várhatják a népek. A nemzeti identitás bizonyos értelemben alapja minden más identitásunknak, így a nemi, a hivatásbeli, a vallási identitásunknak. Nincs olyan, hogy pusztán csak ember valaki – magyarnak, olasznak, spanyolnak stb. kell lennie. Csak aki felfogta nemzeti identitása horderejét, és élvezti

annak gyümölcseit, az az ember tudja igazán megbecsülni más nemzetek identitásának jelentőségét, tisztelni más nemzet tagját, ő kész megosztani vele a kincseit, és ő veszi át szívesen más nemzet gazdagságából.

– Nemzetközi kapcsolatok szempontjából, a világ egyetemei között milyen helyet foglal el a Pázmány?

– A nemzetközi kapcsolatok dolgában a kölcsönösen előnyös együttműködés hívei vagyunk. Intézményünk tagja több nemzetközi egyetemi szövetségnek, melyek közül – érthető módon – a katolikus egyetemeket tömörítő szervezetekkel ápolunk intenzív kapcsolatot. Mi még csupán harminc éve léteztünk, s megítésem szerint ennyi idő alatt nem alakulhat ki és nem szilárdulhat meg az a hagyomány, ami igazi nevet és elismertséget adhat egy egyetemenek. Csak akkor álljunk ki akár a nemzeti, akár a nemzetközi porondra, ha vannak erre feljogosító értékeink, eredményeink, ha vannak olyan szellemi műhelyeink, ahová külföldről is érdemes eljönni, illetve amelyek felkelik a szakmát külföldön művelő kollégák érdeklődését. Ma inkább figyeljünk azokra a hazai és nemzetközi értékekre, hitelt érdemlő szellemi munkákra, amelyek megismertetésével – például kiváló könyvek fordításával, a hazai tudományos köztudatba való integrálásával – szolgálhatjuk a tudományt.

– Mit lehet ma elmondani az egyetem költözéséről?

– Előzetesen arra kell emlékeztetnem a kedves olvasókat, hogy egyetemünk többnyire olyan épületeket kapott annak idején az államtól, amelyek nem oktatási célra épültek, illetve csak nagyarányú felújítás révén váltak alkalmassá az oktatási és kutatási tevékenységre. Emiatt ma

is komoly üzemeltetési pluszköltséggel kell számolnunk. Szívesen fogalmazok úgy, hogy egyetemünk a negyvenéves pusztai vándorlás idejét éli, amely a végéhez közeledik. Emberi számítás szerint a negyvenedik évre elkészül az új kampusz, s ezzel végre olyan infrastruktúra birtokában leszünk, amely minden valódi egyetemi szükségletet ki fog elégíteni. Ez lesz számunkra a „tejjel, mézzel folyó ország” – nevezzük így –, melybe végre bebocsátást nyerünk. Addig pedig viselőnk kell a vándorlás viszonyosságait, amelynek jótékony hatásai sem lebecsülendők. Fokozza a lényeglátásra törekvő figyelmet, és megtanít az evangéliumi igénytelenségre, ami egyfajta lényeglátó igényesség. Nem az infrastruktúra és a komfort a legfontosabb, hanem az, hogy valódi mesterek tanítanak itt, akik sokoldalúan törődnek tanítványaikkal. Az emberi, konstruktív légkört nem a korszerű épületek teszik, hanem az egymásra való kölcsönös odafigyelés, a megértés és a jó mester, aki a tudásánál is jobban fejleszt a személyiségével, annak gazdagságával, varázsával.

– Most már sok hallgatója van a Pázmánynak.

– Valóban, mintegy nyolcezer hallgatónk van. De nem élünk a számok bűvöletében. Inkább legyen kisebb létszámú, de jobb minőséget produkálni tudó diákságunk. Nem szeretnénk tömegoktatást, nem a piacra termelünk. Amennyire lehetséges, a személyes kapcsolatok elmélyítésére törekszünk.

– Milyennek képzelem az egyetem következő harminc évét?

– Nehéz ma jóslásokba bocsátkozni. Abban reménykedem, hogy az elkövetkező harminc évben egyetemünkön kialakul az a hagyomány (genius loci), ami érdemessé tesz majd bennünket arra, hogy a szakma odafigyeljen ránk, és az egyetemen tanulni vágyó – elsősorban katolikus – diákok éppen az értékeink miatt bennünket válasszanak. Abban is reménykedem, hogy az elkövetkező harminc évben erősíteni tudjuk egyetemünk katolikus identitását főleg olyan karok, intézetek létesítésével és működtetésével, melyekben erőteljesen jelen van egyrészt a keresztény értékrend – például a gazdaságtudományok terén –, másrészt a szent tudományok és az azokkal szoros kapcsolatban álló tudományok. Gondolok itt a keresztény filozófiára, a keresztény pedagógiára és pszichológiára, a bioetikára, az egyháztörténelemre, amint azt a *Veritatis gaudium* apostoli rendelkezés 70. cikkelye részletezi. A mintegy két éve alapított Szent II. János Pál Pápa Kutatóközpontunk lehet ennek az építkezésnek az alapvetése.

Baranyai Béla
Fotó: Lambert Attila

Veszteségben, gyászban

Popovicsné Palojtay Márta, a Család és Élet Egyesület vezetője a meg nem született babák emlékfaláról

„Soha nem felejtetek el.” „Veled voltam a szíved utolsó dobbanásáig.” „Minden pillanatnak örültünk veled” – anyák és apák vallanak arról a fájdalomról, amit a kisbabájuk elvesztésekor éltek meg. Babasírató – A meg nem született babák emlékfala (babasirato.hu) címen weboldalt indított a kárpátaljai Család és Élet Egyesület, a Munkácsi Egyházmegye életvédő csoportja a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Családügyi Bizottságának életvédő munkacsoportjával együttműködve a perinatális gyász napján, október 15-én. A Család és Élet Egyesület vezetőjét, Popovicsné Palojtay Mártát kérdeztük a kezdeményezésről.

– A weboldal a meg nem született babáktól való búcsúzás lehetőségét nyújtja a szülőknél. Miért jó egy ilyen felület? Miben tud segíteni?

– A vetélésen, abortuszon átesett nők számára évek óta szervezünk lelki gyakorlatokat Magyarországon és Kárpátalján is. Ezekkel korlátozottan értünk el embereket. Sokan ugyanis nem tudják felvállalni, hogy személyesen mondják el a történetüket, még akkor sem, ha titoktartást ígérünk. A honlapon teljes lehet a megismerhetőség, és mit érez egy másik ember, és rádöbbenhet, hogy sokan élnek át ugyanazt. Megtapasztalja azt is, hogy normális, amit érez. A környezetében eddig azt látta, hogy a vetélésen, abortuszon átesett nők jól vannak, bár elvesztettek egy gyereket, mégsem látszik rajtuk semmi. Az ember ettől úgy érezheti, csak vele van baj, így eljártssza, hogy ő is jól van, nem vesz tudomást a bánatáról, mondván, az életnek mennie kell tovább.

– A beszámoló alapján hogy látják, mit élnek át a nők a magzatuk elvesztése után?

– Sokszor nem tudnak mit kezdeni ezzel a fájdalommal, így összecsomagolják, és jól elrejtik a szívük mélyén, próbálnak nem foglalkozni vele. A gondot az jelenti, hogy nem tudják elkülöníteni az ezzel kapcsolatos érzéseiket a többiétől. Sokan úgy fogalmaztak: egyszerűen letiltották az érzéseiket, mintha teljesen lefagytak volna érzelmiileg. Ennek az lehet a következménye, hogy a férjük és a többi gyerekek iránti érzéseik is megfagynak. Elveszítik az életkedvüket, és úgy kezdenek működni, mint egy robot. Sokan akár évekig, évtizedekig is benne ragadnak ebben az állapotban. Amíg nem tudják feldolgozni a történeteket és el-

gyászolni a babát, addig nem változik ez a működés. Ez pedig akár tönkretelheti a házasságot is. Nem egy ilyen példát látunk.

– Tiltott, elhallgatott gyász... Összefügghet ez azzal, hogy a kárpátaljai és magyarországi munkatársunk fogadja a hívásokat, és nyújt további támogatást azoknak, akik kéri.

– Igen, a társadalom szemében a veszteség nem feltétlenül egy emberi élet. Ezért azt mondani, hogy fáj a gyermekem elvesztése, abortusz vagy vetélés esetén kevésbé vállalható fel. Van tehát egy társadalmi tabu is. Ha valakinek a megszületett gyermeke hal meg, akkor egészen más-hogyan viszonyulnak hozzá. Bár ilyenkor is van egyfajta távollágytatás, a szenvedés helyéről az ember hajlamos elfutni, és sokszor ott is magára hagyják.

– Mi mindent nyújt a Babasírató weboldal?

– Igazán gyógyítóan a lelki gyakorlatot gondolom, de értem, hogy erre csak korlátozottan van lehetőség. A honlapon a látogató arról olvashat, mit éreznek mások, akik hozzá hasonló helyzetben vannak. Ez felszabadító lehet, rábredhet arra, hogy nincs egyedül a fájdalommal, hogy ő is lehet rosszul. A megosztás révén sorsközösségbe kerül a többi nővel, és jogot kap a saját érzéseire. Az egyik menüpont a gyógyulás lépéseit mutatja be, azt, hogy miként juthat el az ember a gyász lezárásához. A honlap segít beazonosítani az érzéseket, afelé vezet, hogy az ember tudjon kezdeni valamit a fájdalommal. Aki átélte ezt a veszteséget, itt megörökítheti a kisbaba emlékét, kiírhatja magából az érzéseit. Ha további segítségre van szüksége, két tele-

fonszámot is talál a „Segíthetünk?” menüpontban. Egy kárpátaljai és magyarországi munkatársunk fogadja a hívásokat, és nyújt további támogatást azoknak, akik kéri.

– Miért éppen egy honlapot hoztak létre erre a célra?

– Az evangélikációban kulcsfontosságúnak látom, hogy Szent Pál és az apostolok példájára, akik kimentek a piacra, a köztérre, mi is kilépünk az emberek közé. Ma ez a tér az internet. A virtuális térben rengetegen vannak jelen rendszeresen, akár mindennap. Fontos, hogy aki nehézségekkel küzd, itt is segítségre találhasson anélkül, hogy ki kellene állnia a nyilvánosság elé. Itt intim történetekről van szó, így elengedhetetlen a titoktartás, az oldalt mindenki név nélkül veheti igénybe. Kitehet egy megemlékezést, és az akár az első lépés is lehet a gyógyulás útján, segíthet valamilyen módon foglalkozni ezzel a kérdéssel, amire sehol máshol nincs mód.

A veszteséget átélők támogatása mellett van egy másodlagos célunk is. Aki kíváncsi a gyászról, látogat el az oldalra, vagy csak véletlenül idevetted, a visszaemlékezéseket elolvassva biztosan együttérez majd azokkal, akik elvesztették a babájukat, és szembesül azzal, milyen lelki következményei vannak a terhesség-megszakításnak. Így ha a környezetében valaki ilyen helyzetbe kerül, jobban megmondhatja, mit mond neki. Szeretnénk, ha bekerülne a köztu-

datba a magzatvesztés utáni lelki fájdalom kérdése, mert ma még hallgatás övezi ezt, nem beszélnek róla.

– Hogyan született meg a Babasírató weboldal ötlete?

– 2014-ben kezdtünk lelki gyakorlatokat tartani vetélésen és abortuszon átesett nőknek Kárpátalján. Láttuk, milyen nehéz bekapcsolódni ebbe az érintetteknek, hiszen nagy bennük a szégyenérzet, a fájdalom, sok mindent le kell győzniük ahhoz, hogy belevágjanak. Ráadásul Ukrajnában nem nagyon utaznak az emberek, sokan még egyetlen éjszakát sem töltöttek távol az otthonuktól. Úgy éreztük, a lelki gyakorlatokon kívül valami másra is szükség van, el akarunk érni szélesebb tömegeket.

– Vannak adataik arra vonatkozóan, hogy Ukrajnában hányan élnek együtt ilyen veszteséggel?

– Csak a mi körzetünkben több százezer nő érintett, ehhez képest évente húsz-harminc jutnak el gyászfeldolgozó lelki gyakorlatra. A vetéléssel kapcsolatos számokat nem ismerem, az abortusz vonatkozásában pedig körülbelül tízeves adataim vannak. Eszerint Kárpátalján a nők kilencven százaléka esett át abortuszon. Rettenetesen nagy ez az arány, mert az abortusz bevett családtervezési módszer volt. Jelenlegi adataink nincsenek, igazából nem is lehetnek. Ennek az az oka, hogy csökkent a művi abortu-

szokása, ugyanakkor szabadon hozzáférhető az abortusztábla, s az így megszakított terhességeket sokan nem is tekintik abortusznak. Az orvosok a várandósság hetedik hetéig Kárpátalján nem abortuszról beszélnek, hanem „a menstruációs ciklus vákuumos szabályozásáról”. A tablettát könnyen beszerezhető, lényegében senki nem tudja, hányan alkalmazzák, így ezeket az eseteket be sem számítják az abortuszstatisztikákba.

– A Család és Élet Egyesület munkájának köszönhetően változás indult el ebben a kérdésben?

– Tíz évvel ezelőtt elindítottunk egy plakátkampányt Ukrajna-szerte. Ez akkor jelentős eredményt hozott, több mint ötven százalékkal visszaesett az abortuszok száma. Készült is egy felmérés, hogy ez minek volt köszönhető, és kimutatták az úgynevezett szociális reklámok pozitív hatását. Ebben a témában csak mi helyeztünk ki óriásplakátokat. Segítségét is kaptunk ehhez a munkához, a téma ugyanis a reklámügynökségeket is megérintette, többen közülük ingyen bocsátottak a rendelkezésünkre hirdetési felületeket.

– Milyen tapasztalatot hoztak a gyászfeldolgozó lelki gyakorlatok?

– Nagy gyógyulásokat leltünk tanúi. Azt tapasztaltuk, hogy a gyász, ami egy kisbaba elvesztésével jár, sok szempontból egészen más, mint a többi. Azt lehet mondani, hogy tiltott gyászról van szó. Ha egy családtagom meghal, akkor van egy látható test, egy temetés, emberek, akik mellettünk állnak és támogatnak, szabad sírni, szabad feketébe öltözni. Később pedig van egy hely a temetőben, ahova ki lehet járni. A kisbaba elvesztésekor mindez nincsen. Az abortusz másnapján a nő nem mehet be a munkahelyére sírva, és még azt sem nagyon mondhatja el, ha vetélés volt, egyszerűen nem szokás. Éppen ezért a kisbaba elvesztése miatti gyász valahol elakad, mert nincs szertartás, hiányzik a dolgok természetes menete. Sokszor még a házastársak között is tabutéma a vetélés, a baba elvesztése után

úgy érzik, a legjobb, ha nem beszélnek róla. Így mind a két fél szenved magában, hallgatnak. Sem egymással, sem a társaságunkkal nem osztják meg a veszteségüket, mindketten, de főleg a nő magára marad a fájdalommal.

– A lelki gyakorlaton együtt vesznek részt azok, akik abortuszon estek át, és akik vetélés során veszítették el a gyermeküket. Milyen ez a találkozás?

– Kezdetben voltak aggodalmaink ezzel kapcsolatban, de végül egyáltalán nem okozott gondot. Amikor ki-kimondja a történetét, az annyira fájdalmas, és a résztvevők annyira bele tudják élni magukat a másik helyzetébe, hogy senkinek eszébe sem jut ítélkezni. A lelki gyakorlat címe is azt üzeni: *Ne félj, én nem ítéllek el!* Egy-egy történet megismerve mindig kiderül, mennyi minden van a rossz döntés hátterében; egy másik ember, külső nyomás, kényszer. Az egyetlen érzés, ami ilyenkor előjön a hallgatókból, az az együttérzés.

– Főként nőkről beszélünk. De mi a helyzet a férfakkal, a gyerekekkel?

– Legtöbbször az anyák írják, de olvasunk visszaemlékezést nagymamától, testvértől is. A férfiakban is erősen jelen van a veszteségtudat, de borzasztóan nehéz beszélniük erről. Nekik gyakran még döntési lehetőségük sincs, vagy éppen ők azok, akik rosszul döntenek. Találkoztam már jó néhány kemény, erős férfival, az arcukon folytak a könnyek, miközben arról beszéltek, hogy nem tudták megvédeni a babát, vagy hogy nem értik, hogyan voltak képesek a saját gyerekek életére ellen dönteni. A Babasírató weboldal a veszteséget átélő férfiak számára is nyitott.

– Mindeközben nem tudunk elfeledkezni arról, hogy Ukrajnában háború van.

– Fájdalmas időköt élünk, de ahogy Teréz anya mondta, a legnagyobb háború az anyák méhében zajlik. A világon a legveszélyesebb hely nem Ukrajna, hanem az anyaméh.

Trautwein Éva
Fotó: Fábrián Attila

Gazdasági konzultáció egyházi munkatársaknak

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) Titkársága szervezésében gazdasági konzultációt tartottak október 18–19-én Leányfalun. A rendezvényen közel 150-en vettek részt az ország minden pontjáról, sokan közülük az online térben hallgatták a magas szakmai színvonalú előadásokat. Molnár Ágnes főkönyvelő kollégánknak beszámolóját olvashatják az eseményről.

A már hagyományosnak mondható rendezvény ismét kiváló fórumot biztosított gazdasági vezetőik és gazdasági munkakörben dolgozó munkatársak számára, hogy a munkájukhoz elengedhetetlen aktuális információkhoz hozzájussanak.

A rendezvényt Tóth Tamás, az MKPK titkára nyitotta meg, felhívva figyelmünket hitünk megtartó erejére ebben az előtűnk álló nehéz időszakban. Schillingerné Gulyás Ilona, a Katolikus Pedagógiai Intézet munkatársa előadásában a köznevelési és szakképzési létszám helyes elszámolásáról. Koppá-

nyiné Mészáros Edda, a NAV előadója az SZJA-törvény, míg Kiss Mariann NAV-szakreferens a szociális hozzájárulási adó és a társadalombiztosítási hozzájárulás várható változásairól beszélt, illetve a jelenleg leggyakrabban felmerülő feladatok helyes kezelésére adott hasznos tanácsokat. Marczali Melinda ügyvéd a GDPR aktuális kérdéseire hívta fel a figyelmünket.

Szerdán Jónásné Penner Ágnes könyvvizsgáló előadásában a kettős könyvvitel számvitelén keresztül foglalta össze az éves zárás lépéseit. A másik szakmai előadást Hendrik Krisztina okleveles adótanácsadó, belső ellenőr tartotta az ellenőrzés, a vezetői kontrollrendszer kiépítéséről és működtetéséről. Juránovics Károly ügyvéd az egyházi vagyontárgyak biztosításáról tartott tájékoztatót. A nap végén az MKPK Titkárságának dolgozói az aktuális feladatok megoldásához adtak hasznos tippjeiket.

Forrás és fotó:
Molnár Ágnes

Jó, hogy van purgatórium

Beszélgetés Válóczy Józseffel

(Folytatás az 1. oldalról)

Előfordul, hogy megküldik a nekrológot, amivel gyakran szenvedek. Szerencsésebb volna, ha ezt olyasvalaki olvasná fel, aki személyesen ismerte az elhunytat, kívülállóként én rosszul érzem magam, amikor beceneveket, méltításokat kell felolvasnom. Ha már szóba került a temetés: fájdalom, hogy a temetési szertartásunk szövege nem igazán megfelelő.

– Mire gondolt?

– A temetésen részt vevők nagyobbik része általában nem kötődik igazán az Egyházhoz. Őket talán valami más módon volna érdemes megszólítani, miközben persze lehet, hogy közülük többen igénylik: olyan nyelven szóljanak hozzájuk, amely a szakralitást közvetíti. Ezt elfogadom, de egyébként nem bánnám, ha másképpen lenne. Még valamikor kezdő káplánként írtam egy imádság-szöveget, amit beleszövök a temetési beszédembe. Ezt alakítottam az évek során. Ha olyan embert temetek, akit jól ismertem, akkor természetesen beleviszem a megemlékezésbe a személyességet is, de a sztorizást nem szeretem. A személyes vonatkozásokat pedig próbálom elrejtetni, hogy csak az értse őket, aki ismerte az elhunytat.

– Milyen legyen az emlékezés?

– Az imádság-szövegemben igyekszem olyan gondolatokat, kérdéseket megfogalmazni, amelyekről feltételezem, hogy foglalkoztatják a gyászolókat, így átérzik az elhangzottakat. Mindig benne van a szövegben, hogy ilyenkor még egy hívó embernek is nehéz lehet megtalálnia a hit, a remény szavait. Ne takargassuk, ne titkoljuk ezt, hanem vállaljuk fel. Nem katekézisz-szerűen, nem didaktikus módon szeretném beleszólni az imádságba a feltámadásba vetett hitet. Előfordul, hogy észrevétlenül merítek egy-egy gondolatot Pilinszkytól, például azt, hogy Jézust néha könnyebb felismerni a szenvedésben, mint a halál feletti győzedelmeskedésében, a feltámadásban. A feltámadt Krisztust nem könnyen ismerték fel a tanítványai, talán azért, mert ennek a győzelemnek rejtettek a jelei. Akiknek a csöndes szenvedés jellemezte az utolsó időszakát, azok életére visszatétekintve sokak számára fontos lehet a felfedezés: a kereszt nem kioltja az életet, hanem együtt lehet vele élni, hatalmasabb lehet, mint a hiúságunk vagy a kétségbeesésünk. Lehetséges a türelemmel viselt szenvedés.

– Van a szenvedésnek olyan foka, amit lehetetlen türelemmel viselnünk, akkor is, ha nagyon mély a hitünk?

– Ódzkodom attól, hogy kliséket használják a szenvedés elviselésével kapcsolatban. Láttam sorsokat, és előfordult, hogy a búcsúztatásban

a személyes ismeretség okán meg is fogalmaztam, hogy az elhunyt a végén becsülettel, de türelmetlenül viselte a szenvedést. Ezt nem kell megszépiíteni. Nem gondolom, hogy ez lenne a hit mércéje, és nem terhelném rá egy szenvedőre: tarts ki, mert Jézus sokkal jobban szenvedett! A szenvedés fáj, amikor valakinek fáj a foga, a fogorvos nem várja el tőle, hogy azt mondja: egyébként rengeteg szépség van az életben. Sokfélék vagyunk. Hogy ki miként éli meg a szenvedést, összefügg azzal, hogy amíg egészséges volt, hogyan birkózott meg a kihívásokkal. Ha valaki egész életében szorongott a váratlan helyzetektől és félt a kihívásoktól, irreális azt várni tőle, hogy élete nagy szenvedésében hőssé váljon. Nem mondom, hogy ez lehetetlen, de nem szabad elvárni tőle. Ezzel szemben, aki úgy állt hozzá életében a nehézségekhez, mint újabb és újabb megoldandó feladatokhoz, az talán a szenvedéseket is könnyebben viseli.

– A sokat szenvedett emberben óhatatlanul felvetődik a halál gondolata. Mi, keresztények hiszünk, vagy legalábbis hinnünk kellene az örök életben. Mégis riaszt, félelemmel és szomorúsággal tölt el bennünket a halál. Jézus is sírt, amikor értesült barátja, Lázár haláláról, pedig tudta, hogy rövid időn belül feltámasztja.

– Ez az evangéliumi rész arról is szól, hogy Jézusnak fontos volt a barátság. Nekem is az. És nagyon fontos számomra Jézus valóságos ember volta is. Óvakodnék attól, hogy rövidre zárjuk az evangéliumi történeteket azzal: Jézusnak isteni tudása van. Természetesen tudta, hogy második isteni személyként történhetnek általa csodák. Az is lehet, hogy Lázár halálakor Jézus sírása nem pusztán a gyász kifejezése volt, hanem már előre örült a feltámadásának, ami hamarosan megtörténik majd általa. Nehéz bármit mondanunk erről, hiszen az evangéliumok nem adnak részletes lélektani leírást, nem magyarázzák meg, hogy ezt és ezt ezért tette, ezért érezte,

gondolta. A sírását a mi logikánkkal nyilván lehet úgy értelmezni, hogy az ember megsiratja a barátját.

– Jézus sírásában összefolytak a bánat és az öröm könnyei?

– Lehet. És ha az öröm könnyei voltak, akkor talán azért sírt, mert tudta: ha az Atyával ilyen közeli kapcsolatba kerül, az mindig öröm, és mindig megrendítő.

– Az örök üdvösségre szól a meghívásunk. Mégis, ha kiderül, hogy gyógyíthatatlan betegek vagyunk, megrettenünk, és nem tudunk másra gondolni, csak a közelgő elmúlásra. Nem a hitünk lesz erős ilyenkor, hanem a félelmünk. Miért van ez?

– Összetett kérdés ez. Amióta ember az ember, azóta fél a megsemmisüléstől. Ez olyan mélyen bennünk van, hogy a hit sem szünteti meg varázslat-ütésre. Ráadásul könnyű kimondani, hogy hiszünk a feltámadásban, de emögött nagyon sokféle elképzelés lehet az egyes emberekben. Az evangéliumban találhatjuk, ki lehet az a Jézus. Esetleg Keresztelő János támadt fel? Az lehetetlen, mondja Heródes, hiszen őt lefejeztettem. A másik evangélista viszont azt írja: Heródes is úgy gondolta, hogy Keresztelő János támadt fel. Ezek szerint Heródes hitt a feltámadásban, bár teljesen másként, mint ahogyan később a keresztények. Heródes „hitét” a félelem motiválta. A szenvedéssel való találkozás szerintem kihívás, alkalom arra, hogy az ember kicsit tisztázza magában: mit is jelent az, hogy hiszek a feltámadásban? Ezzel kapcsolatban nagyon fontos számomra. Az egyik az a példabeszéd, amelyben a szaduceusok provokálják Jézust: a hét testvértől megözvegyült, gyermektelen asszony a halála után melyiknek lesz a felesége? Jézus pedig azt válaszolja nekik: Tévedtek, mert nem ismeritek sem az Írásokat, sem Isten hatalmát. Isten nem a halottak Istene, hanem az élőké (vö. Mk 12,18–27). A szaduceusok azért akadtak

el itt, mert túlságosan elmerülnek a részletekben. Jézus ezzel szemben a lényegre mondja: Isten az élő Isten. A részletek ehhez képest lényegtelenek. Sokatmondó az is, hogy amikor Pál a feltámadott, megdicsőült testről beszél (vö. 1Kor 15,35–49) titkos jelzőket használ: romolhatatlan, szellemi, de nem mond konkrétumokat: öreg, beteg vagy egészséges. Ezekbe a részletekbe nem érdemes belemenni, mert könnyen elbizonytalanodhat az ember. A jövő részleteit elgondoló elképzeléssel szemben nagyon lényeges a Rómaiaknak írt levél egy mondata: „Aki saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért odaadta, hogyne adna nekünk vele együtt mindent?” (Róm 8,32) Ez azt jelenti: a feltámadásba, az örök életbe vetett hit szempontjából az igazi kapaszkodónk az, amit már megtapasztaltunk Istennel. Ha eddig azt láttuk, hogy mellettünk áll, az élet forrása, és valóban ő az élet Istene, akkor elhisszük, hogy ő lesz a megoldás a halálunk kihívására is.

– Nemrég közöltük a hírt, hogy egy negyvenéves, háromgyermekes édesanya, a szerzetesi iroda munkatársa, aki egész életében csak a jót tette, váratlanul meghalt. Ilyen esetben, vagy ha kisgyermek halálával találkozunk, mit tud mondani papként? Van bármi, ami vigasztaló lehet a hozzátartozók számára?

– A mély gyászban nincs olyan válasz, ami intellektuális és egzisztenciálisan is megnyugtathatja a hozzátartozót. Ha egy ilyen helyzetben megszólítana valaki, legelőször is hallgatnék, meghallgatnám. Megpróbálnám megérteni, hogy számára mit jelent a veszteség, és mit jelent most a hit. Nem a broszúra-szerű mondatok felkínálása jelentheti a kapaszkodókat, hanem azok közös keresése. Én erre tennék kísérletet.

– Egy kedves pap ismerősöm nemrégiben nagyon megrótt engem, mert egy cikkemben azt írtam: a szenvedésre nincs megnyugtató válasz, mire ő

azt mondta: Ez nem igaz. A válasz Jézus Krisztus kereszt-halála és feltámadása, ez vigaszt nyújthat a szenvedőknek. Igaza van, de ettől még az emberek döntő többsége keresi a miérteket, ha súlyos csapás éri, ha meghal egy közeli családtagja, barátja.

– Erről egy falfirka jut eszembe, amelynek ez volt a szövege: Jézus a válasz. Valaki pedig szemtelen módon aláírta: Na jó, de mi a kérdés? Amíg nem tudjuk, mi a kérdés, a levegőben lóg bármilyen válasz, ami objektíve igaz lehet, csak hát mit kezdünk ezzel? Lényeges, hogy az adott helyzetben mit érez az, akit megpróbáltatás ér. Hogyan fogja fel, hogyan dolgozza fel? Nem nagyon tudok elképzelni olyan elméleti rendszert, amelyben egy ilyen eseménynek észszerű vagy logikus helye lenne. Abszurd marad akkor is, ha a hit talál kapaszkodót, amivel átlendül ezen. Ahogyan abszurd volt az is, hogy kivégeztek egy ártatlan embert, akit Názáreti Jézusnak hívtak. Nem hiszem, hogy az segítséget jelentene, ha megpróbálnánk elhittetni a másikkal, hogy amit abszurdnak érez, valójában nem az, hanem van rá értelmes magyarázat. Amikor azt mondja a húsvéti liturgia, hogy szerencsés bűn Ádám vétke, az-

”

Hogy ki miként éli meg a szenvedést, összefügg azzal, hogy amíg egészséges volt, hogyan birkózott meg a kihívásokkal. Ha valaki egész életében szorongott a váratlan helyzetektől és félt a kihívásoktól, irreális azt várni tőle, hogy élete nagy szenvedésében hőssé váljon

zal nem azt állítja, hogy nem is volt bűn, vagy hogy nem volt súlyos, hanem integrálta azt, és elismerte a súlyát. Az abszurdra ne mondjuk, hogy nem abszurd. Annak az abszurdításában kell hogy valami helye legyen az egészben. Szeretem a kiegészíteni szót úgy értelmezni, hogyha valakit kiegészítetek, hozzásegítem ahhoz, hogy töredékességében is egészsznek érezze magát.

– Még az olyan mélyen hívó írók, mint Dosztojevszkij vagy Tolsztoj is értetlenül álltak a kisgyermekes szenvedése, halála előtt, és szemrehányást tettek ezért Istennek.

– Vannak, akik magabiztosan nyilatkoznak erről, de akik elakadnak ennél a pontnál, és kérdéseket tesznek fel, azok becsületesen gondolkodnak. És Dosztojevszkij azért mégiscsak megmaradt hívó-

nek. S a kérdései is megmaradtak, ahogyan nekünk is.

– Ön nagyon kedveli Pilinszkyt. Hogyan jelenik meg nála ez a kérdéskör: a szenvedés, a halál, a feltámadás?

– Nem kifejezetten a feltámadásról, de az örök életéről szól a *Mielőtt* című verse. Ebben szerepel a következő két sor: „Az a nap, az az óra mezítelenségünk / fölmagasztalása lesz.” Nem válunk tehát tökéletessé.

– De Jézus arra intette követőit: „Legyetek tökéletesek, amint a ti mennyei Atyátok tökéletes.”

– A görög és a latin eredetű nyelvek ezt úgy fordítják: lekerékítettek, egészek leszünk, nem pedig morális értelemben tökéletesek. A „mezítelenségünk fölmagasztalása” ezt jelenti. Valahogy összeáll, hogy mindennek volt helye, annak is, ami tökéletlen maradt. Ebben hiszek. A legfontosabb hittételünk – persze nem elméleti, hanem egzisztenciális érelemben –, hogy van purgatórium. Mert arra nagyon rá fogunk szorulni. Bajban lennénk, rosszul járnánk, ha nem volna ez a lehetőségünk.

– A purgatóriumból viszont csak felfelé vezet az út.

– Igen, világos, az egyirányú útca. A nagy görög filozófusok azt mondták: a filozófia művelésének értelme, hogy az ember megtanul meghalni. Úgy élni, hogy nyugodtan várhassa a halált.

– A keresztények számára is lényeges: próbáljunk úgy élni, hogy ne félelemmel telve menjünk át a másvilágra. Talán azért is félünk annyira a haláltól, mert ha másnak nem is, de legalább magunknak bevalljuk a gyarlóságainkat, és rettegünk attól, hogy megmérgettenek és könnyűnek találhatunk?

– Ismerek olyan történetet, amelyben valakinek még el kellett nyernie egy embertárs bocsánatát ahhoz, hogy nyugodtan meghalhasson. Lehet, hogy életünk végén lesz olyan, amit nem tudunk már jóvátenni. Daniel Keyes *Virágot Algernonnak* című regénye jutott eszembe. A szellemileg fogyatékos főhős egy különleges gyógymódnak köszönhetően zsenivé válik, majd amikor a gyógyszerkísérletre használt egér állapota egy idő után romlani kezd, megérti, hogy ez lesz az ő sorsa is. A történet vége felé van egy jelenet: ott áll az édesanyja háza előtt, aki éppen a fogyatékos-sága miatt dobta el magától. Tépelődik: bemenjen, ne menjen be? Végül arra jut: „Mindent elveszíthetek, ha nem bocsátok meg neki.” Talán reménykedhetünk, hogy nekünk is megadatik egy ilyen pillanat, és akkor nem fogunk félni a haláltól.

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

IMAÓRA

Kútvölgyi Szűz Mária-engesztelőkápola: engesztelő virrasztás hazánk lelki megújulásáért minden csütörtökön 20 órától pénteken 5 óráig az Oltáriszentség előtt. 22 órakor szentmise. Cím: 1125 Budapest, Galgóczy u. 49. (BKK: a Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczy István téri.)

Az Örökimádás-templom (Budapest IX. kerület, Üllői út 75-77.) szentségimádási rendje: hétköznap 8 órától 18 óráig, vasárnap 12 órától 18 óráig. Minden csütörtökön a 17 órakor kezdődő imaórán, majd az azt követő szentmisén előre felvett miseszándékokért imádkoznak. Minden hónap első csütörtökén Erdő Péter bíboros celebrálásával papi és szerzetesi hivatásokért, a másodikon a templom karitászcsoportjának szándékára, a harmadikon az imádkozásba elhelyezett szándékokért imádkoznak.

A Szent István-bazilika Mária-kápolnájában (Budapest V. kerület, Szent István tér 1.) égi kérésre, huszonhat éve minden csütörtökön 20 órától péntek reggel 5 óráig engesztelő imavirrasztást tartunk Magyarországon, a magyarság lelki megújulásáért. 21 órakor mindig más atya mutat be szentmisét a két legszentebb Szív szándékára. Mindenkit szeretettel várunk! Imádkozzunk együtt!

Elsőpénteki missziós konferenciabeszédek a magyar családokhoz a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII. kerület, Csaba utca 5.). A 18 órakor kezdődő szentmise után a kistemplomban beszélgetés az elhangzott homíliáról. Mindenkit szeretettel várunk. Bővebb információ: <https://www.varosmajori-plebania.hu/>

Csobánka-Szentkúton a régi hagyományokhoz híven folytatódik a nagy múltú elsőszombati szentmise. Mindenkit szeretettel várunk a festői szépségű Mária-kegyhelyen 2022. május 7-től október hónapig minden első szombaton a szentkúti kápolnában 10.30 órakor kezdődő ünnepélyes engesztelő rózsafüzér-imádságra és a 11 órakor kezdődő szentmisére.

Elváltakért és egyedül maradtakért mutatnak be szentmisét minden hónap első keddjén 17 órakor a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony-főplébánia-templomban (Budapest V. kerület, Március 15. tér 2.). A szentmise után tematikus beszélgetésre hívják a résztvevőket.

Görögkatolikus Szent Liturgia a libanoni Szent Charbel remete tisztelőire Budapesten, a gazdagréti Szent Annyalok-templomban (Budapest XI. kerület, Gazdagréti út 14.) november 22-én, kedden, 18 órakor. A maronita remete közbenjárását kérve, ereklyés áldással a szertartást Kocsis Tamás dél-budai görögkatolikus szervezőelkész mutatja be. A szertartások 18 órakor kezdődnek, fél órával előtte közös áhítaton lehet részt venni a templomban, illetve a sekrestyében szándékok felírati. A szertartást a Mária Rádió élő adásban közvetíti.

Szentmise az óbudai temetőkápolnában (Budapest III. kerület, Bécsi út 365.) november 1-jén, kedden, mindenszentek ünnepén 10 órakor és november 2-án, szerdán, halottak napján 10 órakor.

LELKIGYAKORLAT

Leleknapok a Szív Lelkiségi Központban, Tahiban (2022 Tahib, Villator 7-9. T.: 06/26-387-162.). Szeretettel hívunk és várunk megfontolásra és elcsendesedésre a „Minden vég egy új kezdet” című programon mindenkit, akit megszorított a gyász, megbénít a veszteség. **IDŐPONTVÁLTÓZÁS:** 2022. október 27-én, csütörtökön 14 órától 29-én, szombaton 14 óráig. Előzetes jelentkezés szükséges a programvezetőnél, Tegzes Katalin SA nővérnél a tegzesk@hot-mail.com e-mail-címen vagy a 06/30-462-9272 telefonszámon. (A helyszín megközelíthető: Volánbusz, Tahib – Hídfő mh., a Bartók B. úton felfelé.)

A Szent Gellért Lelkigyakorlatos Házban (2016 Leányfalu, Mórca Zsigmond út 141.) november 3-án 18 órától 6-án 13 óráig Gál Péter atya lelkigyakorlata: „A megkülönböztetésről és a szabadságról”. **IDŐPONTVÁLTÓZÁS:** December 14-én 18 órától 17-én 13 óráig karácsonyi lelkigyakorlat. Elérhetőség: 06/26-383-212, 06/30-466-0749

Bánatszelidítő. A halál közelségével és a gyász fájdalmának terhével küzdőknek, valamint a mindennapi veszteségeinket való továbbéléshez szeretnénk segítséget nyújtani sorstársainkban. Találkozás a Pasaréti Községi Ház (Budapest II. kerület, Pasaréti út 102.) első emeleti termében kététhetes szerda délelőtt 10 órától 11.30-ig, a Szent Anna Plébánia (Budapest I. kerület, Aranyhal u. 1.), a Bathányi téren, a templom mögött) első hittantermében pedig kététhetes szerda esteként 18 órától 19.30-ig. **Időpontok:** 2022. november 9., 23.; december 7. Az együttléteket – segítő sorstársakkal – Tegzes Katalin SA nővér vezeti.

„Ne félj, nem ítélek el!” címmel lelkigyakorlatot tartanak Győrben 2022. november 10-én 18 órától 13-án ebéd utánig. A magzatvesztés, az abortusz fájdalmát hordozó hölgyeket, urakat és az egészségügyben érintetteket hívják egy gyógyító, lelki megnyugvást hozó hétvégére. A lelki napok vezetői a sok éves tapasztalattal rendelkező Kovács Ferenc diakónus és Treer Mária lelkigondozó. **Jelentkezés e-mailben:** nefeljnemitelek@gmail.com vagy telefonon: 06/20-823-2201 (Mária). További információ a www.gyor.egyhazmegye.hu weboldalon olvasható.

ADVENTI ZARÁNDOKLAT KOLOZSVÁRRA ÉS NAGYVÁRADRA
november 26-27. | 2 nap | 39.900 Ft/fő

SENTFÖLDI ZARÁNDOKLAT AZ ADVENTBEN
nov. 28 - dec. 4. | 7 nap | 449.900 Ft/fő

ADVENTI ZARÁNDOKLAT ZÁGRÁBBA ÉS MÁRIABESZTERCÉRE
december 3-4. | 2 nap | 39.900 Ft/fő

ADVENTI ZARÁNDOKLAT MÁRIACELLBE
december 10-11. | 2 nap | 49.900 Ft/fő

LOURDES-I ZARÁNDOKLAT
- AZ ELSŐ JELENÉS ÉVFORDULÓJÁN
2023. február 9-12. | 4 nap | 289.900 Ft/fő

VIA SACRA ZARÁNDOK UTAZÁSI IRODA
+36 20 500 5050
www.viasacra.hu

HITÉLETI CSOPORT KÁRPÁTALJAIKNAK

A Kárpátaljáról érkezett katolikus hívek számára hitéleti csoport alakul a budapest-pasaréti Pádai Szent Antal Plébánián (Budapest II. kerület, Pasaréti út 137., a hittantermet a templom jobb oldalán lévő porta felől lehet megközelíteni). A cél az, hogy a csoport segítsen az új életkörülmények között megtalálni az Egyházhoz tartozás erősebb szálait, és tagjai egymásnak is támaszt nyújthassanak jelenlegi életkörülményeik hittel való megélésében. A csoportot Lengyel Donát ferences atya vezeti, aki maga is majd egy évtizeden át volt a nagyszőlősi ferences misszió tagja. **Időpont:** minden hónap 4. csütörtökén, 19.30 órától. Az első alkalom: szeptember 22. A jelentkezéseket a pasapleb@gmail.com címen várják.

HALÁLOZÁS

Szeretett Édesanyám, *Revisnyei Reviczky Ádámné*, szül. Dányi Mária Éva folyó év október 16-án, életének 97. évében távozott közülünk. A római katolikus vallás szertartása szerint helyeztük örök nyugalomra október 25-én a Farkasréti temetőben.

MEGHÍVÓ

VIII. Keresztény Film- és Könyvnapok Budapesten október 28-30. között, péntektől vasárnapig az Uránia Nemzeti Filmszínházban (Budapest VIII. kerület, Rákóczi út 21.). Keresztény mozifilmek vetítése, kerekasztal-beszélgetések, keresztény könyv- és filmvásár. A rendezvény minden programja és vetítése ingyenes.

Andrew Lloyd Webber Requiemje lesz hallható november 2-án, szerdán, halottak napján 18.30 órakor az Avilai Nagy Szent Teréz-plébániatemplomban (Budapest VI. kerület, Pethő Sándor u. 2.). A zenemű tételei a szentmise megfelelő helyén hangzanak majd fel. Az ünnepi gyászmisében és az azt követő lucemáriumban közreműködik a Budapesti Operettszínház ének- és zenekara.

Requiem az egyházi iskolák elhunyt tanáraiért és diákjaiért Budapesten, a Margit körüti ferences plébániatemplomban (Budapest II. kerület, Margit körút 23.) november 12-én, szombaton, 16 órakor. A főcelebráns Korzenszky Richárd OSB, a házigazda Lukovits Milán OFM lesz. A szentmise után szeretettel várják agapéra a férfi- és a női szerzetesrendek, az evangélikus, a görög- és a római katolikus, valamint a református egyházak által fenntartott iskolák jelenlegi és egykori tanárait, növendékeit.

A Keresztény-Zsidó Tanács többéves hagyományát követve konferenciát hirdet, ezúttal a Magyarországi Evangélikus Egyház szervezésében. **ÚJ IDŐPONTBAN: 2022. november 24-én, csütörtökön, 14 órai kezdettel** az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (Budapest XIV. kerület, Rózsavölgyi köz 3.). **Mottó:** „az igazság békét terem” (Iz/Ézs 32,17). **Téma:** A háború és a béke a Bibliában. A keresztény felekezetek, valamint a zsidóság tanítása a béke megteremtésének és megőrzésének módjáról, a nemzetek jogairól, illetve egymáshoz való igazságos és testvéri viszonyukról, a kiengesztelődésről. A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. A regisztrációs e-mail-cím: teologia@lutheran.hu Mindenkit szeretettel várunk!

ELŐADÁS

Boldog Johannes Duns Scotus – az éles elméjű doktor. „A Szó szímfóniája – kultúra, ferencesesség, kerkérdések” című sorozatba illeszkedő előadással idézik meg a Pasaréti Községi Ház Nagytermében (Budapest III. kerület, Pasaréti út 102.) november 7-én 19 órától azt a 14. századi ferences gondolkodót, aki az oxfordi és a párizsi egyetemen képviselte Assisi Szent Ferenc szellemi örökségét. **Előadó:** Dr. Horváth Pál teológiai történész. A részvétel ingyenes.

KÉPZÉS

Sapientia à la carte a 2022/2023-as tanévben. Állítsa össze az izlésének megfelelő menüt a meghirdetett kurzusokból! A Főiskola azon érdeklődőknek ajánlja előadásait, akik a hittudomány, a filozófia, illetve a tanárképzés társtudományainak egy adott területét szeretnék mélyebben tanulmányozni egy teljes féléves kurzus vagy esetleg csak egy-egy látogatási alkalom keretében. **Kurzusínálatt, részletes információ, tehát a teljes állapot megtekinthető:** www.sapientia.hu Szatallaglás (vagyis jelentkezés) és igény esetén tájékoztatás: tanulmanyi.osztaly@sapientia.hu A vendégek a kurzusokat csak védettségi igazolvánnyal látogathatják. Szeretettel várunk minden vendéget izlése szerint, felvételi vizsga nélkül!

KONFERENCIA

A boldogság közgazdaságtana 2. címmel konferenciát rendeznek fiataloktól fiataloknak a fenntarthatóságról Budapesten, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán (Budapest V. kerület, Piarista köz 1.) október 28-án, pénteken, 9 órától. A konferencia ingyenes, de regisztrációhoz kötött. <https://sapientia.hu/>

Konferencia lesz Kerkai Jenőről, a KALOT alapítójáról. Egész napos konferenciával tiszteleg névadója előtt a Kerkai Jenő Jezsuita Szociális Központ november 5-én, szombaton, 9-17 óra között Budapesten, a Párbeszéd Házában (Budapest VIII. kerület, Horánszky 20.). A Faludi Ferenc Jezsuita Akadémiával közös rendezvényen a téma kutatói mutatják be a 20. századi Magyarország szociális apostolának munkásságát és mai üzenetét. Ezen az alkalmon adják át a Katolikus Ifjúsági és Felnőttképzési Egyesületnek a jezsuita szerzetesről elnevezett díját, valamint jótékonyági koncertet tartanak az arló jezsuita romamisszió javára. Az esemény fővédője Vecsei Miklós társadalmi felzárkózásért felelős miniszterelnöki biztos, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke. A részvétel ingyenes. Részletes program és regisztráció az ffa.hu oldalon.

FOTÓKIÁLLÍTÁS

A Kárpát-medencei keresztény alkotóművészet támogatása címmel fotókiállítás-megnyitó lesz Vácott, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola főépületében (2600 Vác, Schuster Konstantin tér 1-5.) október 28-án, pénteken, 10 órakor. A kiállítást Maklár Ákos, a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének elnöke és Dr. Gloviczki Zoltán, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola rektora nyitja meg. A fotópályázat két témájának címe: „A Csíksomlyói búcsú vagy Ferenc pápa csíksomlyói látogatása”, valamint a „Kárpát-medencei magyar keresztény értékek”. A kiállítás 2022. november 10-ig tekinthető meg. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A BUDAPEST-KELENFÖLDI SZENT GELLÉRT PLÉBÁNIA EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ URNATEMETŐJÉBEN URNAFÜLKÉK MEGVÁLTÁSÁT, valamint ZÁRTSZÓRÁSOS TEMETÉS LEHETŐSÉGÉT KÍNÁLJA.

Temetőnk minden nap 8 – 18 óráig látogatható.

Urnairoda nyitvatartása:

Hétfőtől péntekig: 9.30-tól 16.30-ig

Telefon: 1/203-8912; E-mail: urnauroda@szgp.hu

Plébániai iroda nyitvatartása:

Hétfőtől péntekig: 9.30-tól 16.30-ig

Telefon: 1/203-8915; E-mail: iroda@szgp.hu

Templomunk miserendje:

Vasárnap: 9.00, 11.00 és 18.00

Hétköznap: 7.00 és 17.00 Szombaton 7.00 és 18.00

Cím: 1115 Budapest, Bartók Béla út 149.; Honlap: <https://szgp.hu>

RÉGISÉG

A VISNYEI GALÉRIA régiséget vásárol. Budapest VII. kerület, Dózsa György út 44. T.: 06/1-321-7000

PAPÍR- ÉS FÉMPÉNZT, bélyeget, képeslapot, papírrégiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átveszünk. Budapest VI. kerület, Andrassy út 16. T.: 06/1-266-4154. Nyitva: hétfő-szerda 10-17, csütörtök 10-19 óra között.

SZOLGÁLTATÁS

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén háznál is. T.: 06/1-213-5726

ÓLÓMŰVEG ABLAKOK restaurálását, tervezését, kivitelezését több évtizedes tapasztalattal vállaljuk. Tóth Erzsébet. T.: 06/20-438-5993; www.uvegfestes-stainedglass.hu

ALPINTÉCHNIKÁVAL IS vállaljuk tornyok, épületek teljes felújítását, 40 éves tapasztalattal. Korona Alpin Kft. T.: 06/30-952-6096, e-mail: patranyialpin@gmail.com

Bibliikus teológia szabadegyetem

az őszi szünetben

Ádám Miklós atyával,

az Esztergomi Hittudományi Főiskola tanárával **Mater Salvatoris Lelkigyakorlatos Ház, Máriabesnyő** 2022. október 29-31., szombat reggeltől hétfő délig.

Ha szívesen hallanál lendületes és humoros előadásokat a szentírásstudomány hihetetlenül érdekes világából, ha vannak kérdéseid a Bibliával, hitünkkel, a hétköznapok keresztény megélésével kapcsolatban, akkor érdemes jelentkezned! A részvételt 16 év felett ajánljuk (99 éves korig)! **Jelentkezni/érdeklődni lehet** a vadasne.hajnalka@gmail.com e-mail címen vagy a 06/70-214-4590-es telefonszámon.

A hirdetések tartalmáért és azok valódiságáért a hirdető vállal felelősséget.

Ujember
KATOLIKUS HETILAP

Kiadja a Magyar Kurír
Terjesztja a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál, a postán.

Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • **Ügyvezető:** Tolonics Gergely
ISSN 0133-1205

KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
LAPZÁRTA: 2022. OKTÓBER 24.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István
Lapszerkesztő: Baranyai Béla • **Lapszerkesztő-helyettes:** Körössi László
Szerkesztőség: Agonás Szonja, Benke Zsuzsa, Bodnár Dániel, Bókay László, Borsodi Henrietta, Fábrián Attila, Gátas Judit, Horogszegi-Lenhardt Erika, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet

Olvasószerkesztő: Koditek Bernadett
Korrektor: Szántó István • **Tördelés:** Mészáros Ákos
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.
Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • **Telef.**: +36/1-317-3933
www.ujember.hu • e-mail: mk@katolikus.hu

Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu
Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu
Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladása:
+36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu; <http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/>
Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3132; terjesztos@ujember.hu
Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén.
Egyéni egypéldányos előfizetés belföldről negyedévre: 4050 Ft, fél évre: 8100 Ft, egy évre: 16 200 Ft.
Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).

Halál! Hol a te fullánkod?

Bár ismerjük ennek a gondolatnak a teológiai magyarázatát, számomra mégis mindig igazán nagyképű, sőt kissé pimasz kérdésnek tűnik. Mert bizony mindannyian megtapasztaltuk már szívünkben e fullánk mérgének csontig hatoló fájalmát. Mi az, hogy hol? Mindenütt! Bennünk is. A betegségben, szeretneink korai halálában és végtelenné tűnő szenvedésében, az árván maradt vagy a válásokban megtévesztett gyermekekben, az évente egy Dombóvár méretű város lakosságát elpusztító abortuszokban, a bántalmazott és megalázott emberekben, az életellenes önzésre ösztönző divatáramlatokban, az értelmetlen háborúkban, balesetekben és más katasztrófákban, de a megosztott társadalmi és a kihűlő családi kapcsolatokban vagy egy-egy odavetett vitriolos kritikában ugyanígy utolér bennünket a halál hűvös lehelete. Ki meri ilyenkor feltenni ezt a kérdést?

Jóllehet sokszor felelevenítjük magunkban a Lélek bizonyosságát, hogy mégsem a halálé az utolsó szó, éppen a krízisekben szomjazzuk legjobban az ígéretet: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik őt szeretik.”

És addig? Gúzsba kötött szívvel várunk? Igaz, tanúi vagyunk annak, hogy „sok minden történik Isten akarata ellenére, de semmi nem történik gondviselés nélkül” (Órigenész). Ezért az élet művészete éppen ez lenne: megtalálni a gondviselő jelenlétét még abban is, ami az akarata ellenére történik. Fölfedezni, hogy mégis velünk van, hogy együtt szenved, együtt örül, együtt küzd velünk – és mindez elmúlik. Ezzel bátorít Avilai Szent Teréz is: „Semmi ne zavarjon, semmi ne rémítsen, minden elmúlik, Isten nem változik.”

„Egyszer egy indiai hercegnő felkeresett egy hindu bölcset. Azt kérte tőle, hogy véssen a gyűrűjébe olyan bölcsességet, amely a szomorú napokon vigasztalja, a nehéz helyzetekben bátorítja, a boldog időszakokban pedig óvatosságra inti. A bölcspár nap múlva visszaadta a gyűrűt. Egyetlen szót vésett bele: elmúlik.”

Azért ez mégsem nyugtatja meg mindig az embert. Tényleg minden elmúlik? Csak nem? Éppen a halál könyörtelen megálljt parancsoló ténye vezet rá bennünket arra, hogy van, ami nem múlik el. Ha testben elváltunk is egymástól, tovább szeretünk. Igenis, továbbra is kapcsolatban maradhatunk. És a szeretet, amit megéltünk, amit egymásnak adhattunk, nem múlik el.

Ne sírj azért, mert szeretsz

*A halál nem jelent semmit.
Csupán átmentem a másik oldalra.
Az maradtam, aki vagyok
És te is önmagad vagy.
Akik egymásnak voltunk,
Azok vagyunk mindörökre.
(...)*

*Az élet ma is olyan, mint volt, ma sem más.
A fonalat nem vágta el semmi,
Miért lennék a gondolataidon kívül...
Csak mert a szemed nem lát...
Nem vagyok messze, ne gondold.
Az út másik oldalán vagyok, lásd, jól van minden.
Meg fogod találni a lelkemet és benne
Egész letisztult szép gyöngéd szeretetemet.
(...)*

(Szent Ágoston)

A fájdalom és az értetlenség persze sokáig bennünk él. Sokszor az sem múlik el, „csak körbenövi az élet” (Orvos-Tóth Noémi). Az életre teremtett ember egyedül nem birkózik meg a halál fullánkjával.

Próbáljuk megfordítani a gondolatmenetet! Ne a halál, hanem az élet oldaláról keressünk fogódzókat! Nagy ajándéknak tartom, hogy ismerhettem olyan embereket, akik életük végéhez közeledve valóban Isten-köszöntésre készültek, és szenvedéseik ellenére láthatóan egyre inkább a beteljesedés vonzásába kerültek. Halálukban valahogyan mi is átélhettük a síráson átragyogó megérkezés örömét is. Akkor értettem meg, hogy miért vannak olyan népcsoportok, amelyeknél a temetésen, amikor a templomból kifelé viszik a koporsót, tapsolnak a gyászolók... Nagy titok ez. Henri Nouwen szerint a megváltás egy új lehetőség megnyitása éppen ott, ahol az embernek vége. Ebbe a sötétségbe érkezik a felhívás, hogy keserű létünket másként éljük, más alapokból és más ígéretekkel kiindulva. Jézus a megváltás csodájával megtörtésünket örömmel nyíló kapuvá változtatja.

De mi segíthet abban, hogy ezzel a békeséggel és reménnyel tekintsünk életünk e világi szakaszára? Milyen az az élet, amely így tud megérkezni? Jó irányító lehet azok tanúsága is, akik egyszer már közel voltak az „átke-lőhöz”. Minden, halálközeli élményt átélte ember szinte ugyanabban az új szemléletben rendezzi át az életét. Erejüket, idejüket szinte kizárólag azokra a tevékenységekre fordítják,

amelyek nem múlnak el. Isten- és emberkapcsolataik minőségére, bensőségességére, gyengédségre, szolgálatra, barátságra, könyörületességre, békességteremtésre. És ehhez képest számos, korábban fontosnak hitt erőfeszítés, cél, teljesítmény szinte súlytalanná válik. Gabriel García Márquez is ezt fogalmazza meg pontos írói érzékletességgel a jól ismert búcsúlevelében:

„Ha tudnám, hogy ma látlak utoljára aludni, erősen átölelnék, és imádkoznék az Úrhoz, hogy a lelked öre lehessek. Ha tudnám, hogy ezek az utolsó percek, hogy láthatlak, azt mondanám neked, »szeretlek«, és nem tenném hozzá ostobán, hogy »hiszen tudod«. Mindig van másnap, és az élet lehetőségét ad nekünk arra, hogy jóvátegyünk a dolgokat, de ha tévedek, és csak a mai nap van nekünk, szeretném elmondani neked, mennyire szeretlek, és hogy sosem felejtetek el. Senkinek sem biztos a holnapja, sem öregnek, sem fiatalnak. Lehet, hogy ma látod utoljára azokat, akiket szeretsz. Ezért ne várj tovább, tedd meg ma, mert ha sosem jön el a holnap, sajnálni fogod azt a napot, amikor nem jutott idő egy mosolyra, egy ölelésre, egy csókra, és amikor túl-

ságosan elfoglalt voltál ahhoz, hogy teljesítsd egy utolsó kérést. Tartsd magad közelében azokat, akiket szeretsz, mondd a fülükbe, mennyire szükséged van rájuk, szeresd őket és bánj velük jól, jusson idő arra, hogy azt mondd nekik, »sajnálom«, »bocsáss meg«, »kérelek«, »köszönöm«, és mindazokat a szerelmes szavakat, amelyeket ismersz. Senki sem fog emlékezni rád a titkos gondolataidért. Kérj az Úrtól erőt és bölcsességet, hogy kifejezhed őket! Mutasd ki barátaidnak és szeretteidnek, mennyire fontosak neked!”

Emberi életünk kikerülhetetlen feladata a személyes szembesülés a halállal. Hisszük azonban, hogy a bennünk élő és ebben az órában is velünk maradó Lélek a szeretet maradványait, pillanataival, áldozataival képes felkészíteni bennünket arra, hogy a halálunk éjszakája is kifényesedjék, és létünk legnagyobb váltóállását Isten minden értelmet meghaladó, valóságos, boldogító ölelésében s az előre ment szereteteinkkel való találkozás örömeiben beteljesedésként élhetjük meg. Így legyen!

Uzsalyné Pécsi Rita neveléskutató
Fotó: Merényi Zita

Az életszentség lehetséges

Emlékhét a Győri Egyházmegyében a száz éve született Gianna Beretta Molla tiszteletére

Püspöki szentmisével vette kezdetét a győri Nagyboldogasszony-székesegyházban a Gianna Beretta Molla születésének 100. évfordulójára hirdetett emlékhét. Jelen volt huszonöt mosonmagyaróvári cserkész is, akik a szent égi oltalma alatt tevékenykednek.

Száz éve, 1922. október 4-én született Gianna Beretta Molla. Vallásos családban nevelkedett, ott kapta a hitet. Amikor az orvosi egyetemre járt, akkor is mindennap részt vett a szentmisén és szentáldozáshoz járult – idézte fel a szent életútját szentbeszédében Veres András megyéspüspök.

A fiatal lány, majd asszony tevékenyen részt vett plébániája életében, sokat imádkozott, rendszeresen végezte a rózsafüzért. Harminchárom évesen kötött házasságot egy mérnökkel, Pietro Mollával. Negyedik gyermekét várta, amikor daganatot fedeztek fel a méhében. Az orvosok arra akarták rávenni, hogy egyszerre távolítsák el a tumort és a gyermeket, így mentsék meg az édesanya életét. Ő ezt határozottan elutasította. Nem fanatikus volt, hanem mélyen hívő orvos, aki tudta, hogy mi történhet vele és a gyermekével. Mindenáron azt szerette volna,

na, hogy a gyermeke életben maradjon. Mélyen vallásos férjét is ő győzte meg arról, hogy mit kell majd tennie: „Ha olyan fázisba fogok érkezni, hogy neked kell döntened köztem és a gyermek között, ne hezitálj, válassz a gyermeket. Mentsd meg őt.” Mekkora hitről tett itt tanúságot! Jézus azt mondja: „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint aki életét adja barátaiért” (Jn 15,13).

„Mondta ezt azért, mert ő is úgy gondolta, hogy szentté csak egyesek, s azok is csak rendkívüli helyzetben válhatnak. Carlo Colombo atya azonban kiigazította a férj gondolkodását: „A szentség nem csak rendkívüli dolgokban nyilvánul meg. A szentség mindenképpen az Isten kifürkészhetetlen terveibe napról napra való beleegyezést jelent.”

Gianna Beretta Molla szentté avatásán, 2004-ben részt vettek férje, gyermekei és unokái is. A férje azt mondta: „Mi olyan természetes, egyszerű asszonynak ismertük meg a feleségemet.” Mondta ezt azért, mert ő is úgy gondolta, hogy szentté csak egyesek, s azok is csak rendkívüli helyzetben válhatnak. Carlo Colombo atya azonban kiigazította a férj gondolkodását: „A szentség nem csak rendkívüli dolgokban nyilvánul meg. A szentség mindenképpen az Isten kifürkészhetetlen terveibe napról napra való beleegyezést jelent.”

Akarjuk megismerni Isten terveit és mindenben vegyük észre az ő vezető szeretetét! Ha ezt követjük, akkor az életszentség megvalósíthatóvá válik életünkben – zárta szentbeszédét a főpásztor.

Október 4-én Az élet szent címmel tárlat nyílt a mosonmagyaróvári Flesch Központban, mely az édesanyák, az orvosok és a meg nem született magzatok védőszentjének életét mutatja be. A tárlat a szent születésének 100. és halálának 60. évfordulójára készült. Az idézeteket és fotókat tartalmazó rollupok az Ars Sacra Fesztivál keretében az esztergomi állomáson olyan installációkkal egészültek ki, amelyek segítik az elmélyülést. Az

egyiken korabeli orvosi eszközök látványos, egy másikon a magzat, a töviskorona és a megfeszített Krisztus Szent Janka gyermekét megmentő döntésére utal. A túrabot, a kabát, a nyaklánc pedig arra emlékeztet, hogy olyan nő volt, mint korának bármely más asszonya; életvidám, aki autót vezetett és kiváló hegymászó volt, jól síelt, szerette a hegyeket, színházba járt és hangversenyekre. Mélyen hitt, és kimondhatatlanul bízott a Gondviselésben. A kiállításra ellátogatott Gianna Beretta Molla elsőszülött fia, Pierluigi Molla is.

A vándorkiállítás ötlete a Magyarországi Billings Központ háttérfinanszírozásával, a Szent Janka Imakörkörtől származik. Tagjai folyamatosan imádkoznak az élet védelméért, többüket megérintette Szent Gianna életszentsége. A Szent Janka Imakör bármilyen közösségnek, plébániának szívesen kölcsönadja a tárlatot, amennyiben igény van rá.

A győri egyházmegyei program-sorozat az FSE – Mosonmagyaróvár 1. sz. „Beretta Molla Szt. Johanna” cserkészcsapata szervezte. Az Európai Útmutatók és Cserkész Nemzetközi Unióját a Szentszék 2003-ban elismerte mint nemzetközi Krisztus-hívók magántársulását.

Forrás és fotó: Győri Egyházmegye

HÍREK KÉPEKBEN

• A tartalékos honvédek napjához (október 4.) kapcsolódva Kiss-Rigó László szeged-csanádi megyéspüspököt a Magyar Tartalékosok Szövetségének érdekében végzett tevékenységéért a Magyar Tartalékosokért Emléksillag arany fokozatával tüntették ki. Az elismerést október 19-én a szegedi Dóm Látogatóközpontban Széles Ernő nyugalmazott dandártábornok, a szövetség elnöke adta át a főpásztornak.

• Magyar-amerikai együttműködés nyomán huszonegy év után az Egyesült Államokból visszaérkezett hazánkba a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Jásztelek kápolnájának korábban ellopott harangja – közölte Szijjártó Péter külügyminiszter Facebook-bejegyzésében október 19-én. A harangra Horváth Márta, a Louisiana állambeli magyar közösség egyik tagja lett figyelmes, neki köszönhető, hogy megakadályozták a továbbadását.

• Katonák Környéről, Akasztóról, Magyaralmásról, Besenyőtelekről, Cinkotáról, Tiszaörsről, Rétságról, Budapestről és Valkóról elhozott hamvai kerültek méltó helyre október 17-én Budapesten, a Fiumei Úti Nemzeti Sírkert 52-es parcellájában. Az újratemetési szertartást Berta Tibor tábori püspök vezette.

ADVENTI ZARÁNDOKLAT
KOLOZSVÁRRA ÉS NAGYVÁRADRA

2022. december 3-4.
(2 nap / 1 éjszaka)

ZARÁNDOKLATVEZETŐ:
Kuzmányi István diakónus

A Magyar Kurír portál és az Új Ember katolikus hetilap kiadója és a Via Sacra Zarándok Utazási Iroda szervezésében adventi zarándoklatra hívjuk Kolozsvárra és Nagyváradra.

A zarándoklat során közösen felfedezzük a teljesen felújított kolozsvári Szent Mihály-templomot és a nagyváradi püspöki palotát, valamint a karácsonyi fényekbe öltözött két erdélyi város egyéb látnivalóit is.

További információ és jelentkezés:
VIA SACRA ZARÁNDOK UTAZÁSI IRODA
+36 20 500 5050
www.viasacra.hu

AZ ÉN TEMPLOMOM, A MI TEMPLOMUNK – FOTÓ- ÉS ESSZÉPÁLYÁZAT

Szent György-templom Esztergomban

Szeretnénk bemutatni, határon innen és túl, közösségi hitéletünk legfontosabb tereit. A templomot, ahová olvasóink járnak, amit a magukénak érznek, és amelyben nemcsak egy épületet látnak, hanem találkozási helyet Istennel és egymással. Ezzel a szándékkal indított pályázatunk egy újabb pályaművét adjuk most közre. Az esztergomi Szent György-templomról Pataki Jánosné írt nekünk.

Ha valaki Esztergomról hall, az jut eszébe: milyen szerencsés város, sok katolikus templom van ott! A Várhegyen a bazilika, ahová szinte minden magyar gyermek eljut egyszer, ha máskor nem, osztálykirándulás alkalmával, a Packh János tervezte, egyedi formájú Szent Anna-templom, a belvárosi templom vagy a kéttornyú Szent Ignác-templom, amelyet oly sokszor fényképeznek a külföldiek. Hozzám mégsem ezek a szép és méltán ismert templomok állnak közel, hanem a Szent György-templom Esztergom szentgyörgymezői városrészében. Régen csak kis kápolna volt a szérúk között, az itt élő hívek buzgótsága tette nagyobbá, később plébánia-templommá. Egyszerű földműves emberek bővítették, szépítették, s végül munkájuk eredményeként 1705-től szép karsú tornya emelkedik a magasba. A templomépület nagyon szép, méretei is jók. Soha, sehol nem láttam még ennél arányosabb templomot.

Belépve – főleg, ha délelőtt és napsütésben érkezünk – rögtön szemben vonzza a tekintetünket az oltárkép, a Szent Györgyöt ábrázoló színes üvegablak, amelyen a sárkánykígyót legyőzi a hős katona. Ha meglátom ezt az oltárképet, úgy érzem, én is le tudom győzni minden bajomat, meg tudok küzdeni minden nehézséggel. Arra gondolok, hogy Szent György, aki ilyen erős és ügyes volt, nekem is erőt ad, engem is megvéd minden gonosztól, ha kérem. Nagyanym élbeszéléséből tudom, hogy mindig istenhívó, egyszerű emberek éltek itt; igaz ő maga csak kilencéves korában került ide, Szentgyörgymezőre. Az ötvenes évek nehézségeiről anyámtól hallottam. De az itteni plébános atyák minden körülmények között megállták a helyüket. A hatvanas évek elején került ide plébánosként Andrásfay Ödön, és 1997-ig, majd-

nem a haláláig ellátta a plébánia szolgálatát. Én 1963-ban születtem, ő keresztelt, elsáldoztatott, és házasságot is itt kötöttünk férjemmel. Kislánykoromban a kántorként szolgálatot ellátó Könözsyné Boriska néni fogott össze bennünket, kisebb-nagyobb lányokat, fiúkat a szentmiseszolgálatra. Olvasmányt, szentleckét, könyörgéseket gyakoroltuk olvasni (a sok idegen szó miatt, és hogy jó helyen hangsúlyozzunk), zsoltárokat énekel-tünk. Nagyon lelkes kis csapat nőtt fel a szárnyai alatt, hűgaimmal rendszeresen mentünk a templomba gyakorolni a felolvasásokat és a zsoltárokat minden szombat délután.

Karácsonykor pásztorjátékokot tanultunk, Lékai László éreket kétszer is meglátogatt

minket ilyen alkalomkor. Sokat kirándultunk, énekeket tanultunk.

Mindig szívesen olvastam fel, nagyon szerettem ezt. Legelső felolvasási élményem az első szentáldozásomhoz kapcsolódik. Ekkor olvastam fel életem első olvasmányát Ózeás próféta könyvéből. Ez azóta útmutatómmá vált: „Irgalmas szívet kívánok, és nem áldozatot, istenfélelmet várok, és nem égő áldozatot.” Nem a külsőségeket nézi a Jóisten, hanem hogy milyen szívvel vagyunk iránta és embertársaink iránt. Ameddig férjhez nem mentem, ide jártam templomba, nemcsak vasárnap, hanem hétköznapokon is. De azután sem szakadtam el teljesen kedves templomomtól, mivel csak a városon belül költöztem messzebbre. Legalább az áprilisi búcsún és az év végi hálaadások mindenképpen elmegyek ebbe a szívhöz oly közel álló templomba. A Jóisten adja, hogy a későbbi generációknak is legyen hasonló élményük, ezáltal is közel kerülve Istenhez, a Szűzanyához, a szentekhez, és természetesen Szent Györgyhoz.